[2024] 12 ਐਸ .ਆਰ.ਸੀ.68 : 2024 ਆਈ .ਸੀ.ਐਸ.ਐਨ.848

ਕਿਰਲੋਸਕਰ, ਫੇਰਸ ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ ਲਿਮਟਿਡ ਅਤੇ ਹੋਰ ਧਿਰਾ

ਬਨਾਮ

ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ।

(2024 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 715)

07 ਨਵੰਬਰ 2024

[ਡਾਧਨੰਜੈ ਵਾਈ ਚੰਦਰਚੂੜ ., ਸੀ.ਆਈ.ਜੇ.

ਜੇਅਤੇ ਮਨੇਜ ਮਿਸ਼ਰਾ *ਪਾਰਦੀਵਾਲਾ .ਬੀ., ਜੇ[.ਜੇ.

ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਮੁੱਦਾ

ਕੀ ਖਣਿਜ ਰਿਆਇਤ ਨਿਯਮ (ਪਰਮਾਣੂ ਅਤੇ ਹਾਈਡਰੋਕਾਰਬਨ ਊਰਜਾ ਖਣਿਜਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ), 2016 ਦੇ ਨਿਯਮ 38 ਅਤੇ ਖਣਿਜ ਸੰਭਾਲ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਨਿਯਮ, 2017 ਦੇ ਨਿਯਮ 45 ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਗੈਰ ਵਾਜਬ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ-'ਤੇ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਵਾਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਹੈ।

ਸਿਰਲੇਖ

ਖਣਿਜ ਰਿਆਇਤ ਨਿਯਮ (ਪਰਮਾਣੂ ਅਤੇ ਹਾਈਡਰੋਕਾਰਬਨ ਊਰਜਾ ਖਣਿਜਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ), 2016 - ਆਰ.38 ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਖਣਿਜ ਸੰਭਾਲ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਨਿਯਮ -, 2017 - ਆਰ.45 ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਖਣਨ ਕੀਤੇ ਅ - ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ -ਧਸ੍ਕਾਂ ਦੀ ਨਿਕਾਸੀ ਜਾਂ ਖਪਤ ਲਈ ਲਗਾਈ ਗਈ ਰਾਇਲਟੀ ਦੀ ਗਣਨਾ ਫਾਰਮੂਲੇ ਵਿੱਚ / ਰਾਇਲਟੀ ਦੀ ਗਣਨਾ ਦੀ ਵਿਧੀ - ਹਰ ਅਗਲੇ ਮਹੀਨੇ ਲਈ ਰਾਇਲਟੀ ਦੀ ਦਰ - ਤਬਦੀਲੀ'ਤੇ ਕੰਪਾਊਂਡਿੰਗ ਪ੍ਰਭਾਵ - ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਰਾਇਲਟੀ ਅਤੇ ਯੋਗਦਾਨ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਤੇ ਨੈਸ (.ਐੱਫ.ਐੱਮ.ਡੀ) ਖਣਿਜ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ਼ਨਲ ਮਿਨਰਲ ਐਕਸਪਲੋਰੇਸ਼ਨ ਟਰੱਸਟ ਨੇ ਅਗਲੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਰਾਇਲਟੀ ਦੀ ਗਣਨਾ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ (.ਟੀ.ਈ.ਐੱਮ.ਐੱਨ) ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਹਰ ਅਗਲੇ ਮਹੀਨੇ ਲਈ ਰਾਇਲਟੀ ਦੀ ਦਰ 'ਤੇ ਵਿਆਪਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਰਾਇਲਟੀ ਦੀ ਗਣਨਾ ਦੀ ਨਵੀਂ ਵਿਧੀ -, ਜੇ ਗੈਰ:ਵਾਜਬ ਜਾਂ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਹੈ-

ਆਯੋਜਿਤ: ਨਹੀਂ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਰਾਇਲਟੀ ਦੀ ਗਣਨਾ ਲਈ ਵਿਧੀ ਜਾਂ ਫਾਰਮੂਲਾ ਪਹਿਲਾਂ - ਦੇ ਐਮਸੀਆਰ, 1960 ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਨਵੀਂ ਵਿਧੀ ਜਾਂ ਵਿਧੀ ਨੂੰ ਗੈਰ ਵਾਜਬ- ਇਹ - ਜਾਂ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਬਣਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣਾਏਗਾ ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਖਣਿਜਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਰਾਇਲਟੀ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਰਾਇਲਟੀ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ, ਡੀਐਮਐਫ ਅਤੇ ਐਨਐਮਈਟੀ ਯੋਗਦਾਨ ਪਹਿਲਾਂ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ

---

*ਲੇਖਕ

ਕਿਰਲੋਸਕਰ ਫੈਰਸ ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ ਲਿਮਟਿਡ ਅਤੇ ਹੋਰ ਧਿਰਾ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ।

ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਰਾਇਲਟੀ ਦੀ ਗਣਨਾ ਦੇ ਢੰਗ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਬਦਲ ਸਕਦੀ ਵੱਖ ਖਣਿਜਾਂ-ਰਾਇਲਟੀ ਦੀ ਗਣਨਾ ਜਾਂ ਵੱਖ -'ਤੇ ਅਜਿਹੀ ਰਾਇਲਟੀ ਲਗਾਉਣ ਵਰਗੇ ਮਾਮਲੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਮੁਹਾਰਤ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨੀਤੀ ਨਿਰਮਾਣ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨੀਤੀ ਬੁੱਧੀਮਾਨ ਹੈ ਜਾਂ ਬਿਹਤਰ ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ ਵਿਕਸਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ -, ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਨੀਤੀਗਤ ਫੈਸਲੇ ਨੀਤੀ - ਦੇ ਮੂਲ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਬਜਾਏ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਹਨ -ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਦੇ ਸਵਾਲ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਨੀਤੀ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਾਂ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਤੱਕ ਕੋਈ ਵਾਜਬ ਅਥਾਰਟੀ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦੀ ਸੀ ਜਾਂ ਕੀ ਉਸਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਸੀ - .ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਲਈ ਵਿਧੀ ਆਰ38, ਐਮ.ਆਰ.ਸੀ., 2016 ਅਤੇ ਆਰ.45, ਐਮ.ਆਰ.ਡੀ.ਸੀ., 2017 ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰਾਇਲਟੀ ਦੀ ਗਣਨਾ ਦਾ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ਧਾਰਕਾਂ 'ਤੇ ਮੁਦਰਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮਾੜਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਹਰ ਅਗਲੇ ਮਹੀਨੇ ਲਈ ਰਾਇਲਟੀ ਦੀ ਦਰ 'ਤੇ ਕੰਪਾਊਂਡਿੰਗ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਪਾਲਿਸੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਸੀ, ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਵਿਕਾਸ) ਖਣਿਜ - ਸੋਧ ਐਕਟ (ਅਤੇ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ, 2015।)ਪਾਰਸ 50, 51, 61)

ਆਰਥਿਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਆਰਥਿਕ ਨੀਤੀਆਂ (ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ) ਖਣਿਜ - ਕਾਨੂੰਨ/ ਸੋਧ ਐਕਟ, 2015 - ਖਣਿਜ ਰਿਆਇਤ (ਪਰਮਾਣੂ ਅਤੇ ਹਾਈਡਰੋਕਾਰਬਨ ਊਰਜਾ ਖਣਿਜਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ) ਨਿਯਮ, 2016 - ਆਰ.38 ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਖਣਿਜ ਸੰਭਾਲ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਨਿਯਮ -, 2017 - ਆਰ.45 ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ - ਕੋਲੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਖਣਿਜਾਂ ਲਈ ਰਾਇਲਟੀ ਦੀ ਗਣਨਾ ਲਈ ਵੱਖਰੀ ਵਿਧੀ ਕੀ ਰਾਇਲਟੀ - ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਅਤੇ ਡੀਐਮਐਫ ਅਤੇ ਐਨਐਮਈਟੀ ਲਈ ਯੋਗਦਾਨ ਪਹਿਲਾਂ ਕੋਲੇ ਲਈ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਹੋਰ ਖਣਿਜਾਂ ਲਈ ਨਹੀਂ ਗੈਰ ਵਾਜਬ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ-'ਤੇ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਹੈ:

ਆਯੋਜਿਤ: ਨਹੀਂ ਕੋਲੇ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਾਇਲਟੀ ਅਤੇ ਡੀਐਮਐਫ ਅਤੇ ਐਨਐਮਈਟੀ - ਵਾਜਬ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ-ਪ੍ਰਤੀ ਯੋਗਦਾਨ ਨੂੰ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਜਾਂ ਗੈਰ, ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਇਕ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕੁਝ ਪਹਿਲੂਆਂ ਵਿਚ ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀ ਹੈ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵਿਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਆਦਰ ਦਿਖਾਉਣ - ਵੱਖ ਖਣਿਜ ਗ੍-ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਕਿ ਵੱਖਰੇਡਾਂ ਕੇਂਦਰਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਰਾਇਲਟੀ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤੀ / ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿਚ ਗਣਨਾ ਵਿਚ ਦੋਵੇਂ ਵਿਗਾੜ ਹਨ।

ਖਣਿਜਾਂ ਲਈ ਔਸਤ ਵਿਕਰੀ ਮੁੱਲ ਦੀ ਵਿਧੀ ਅਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਆਮ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਅਜਿਹੀ ਵਿਧੀ ਤੋਂ ਸਿਰਫ ਕੋਲੇ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖਣ ਦਾ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਰੁਖ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ -, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਖੁਦ ਔਸਤ ਵਿਕਰੀ ਮੁੱਲ ਦੀ ਗਣਨਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਰਾਇਲਟੀ ਆਦਿ ਦੇ ਕੰਪਾਊਂਡਿੰਗ ਵਿੱਚ ਵਿਗਾੜ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਐਮਐਮਡੀਆਰ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅੰਤਿਮ - ਮਸ਼ਵਰੇ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿ-ਨਿਰਣਾਇਕ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਨਤਕ ਸਲਾਹਆ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ 2 ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਐਮਸੀਆਰ, 2016 ਦੇ ਆਰ.38 ਰੁਪਏ ਅਤੇ ਐਮਆਰ.ਡੀ.ਸੀ., 2017 ਦੇ ਆਰ.45 ਦੇ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ 'ਔਸਤ ਵਿਕਰੀ ਮੁੱਲ' ਦੀ ਗਣਨਾ ਵਿੱਚ ਰਾਇਲਟੀ 'ਤੇ ਰਾਇਲਟੀ ਦੇ ਵਿਆਪਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ। ਪਾਰਸ]71, 76, 84]

ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵੰਡ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ :ਨਿਆਂਇਕ ਸੰਜਮ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ -

ਆਯੋਜਿਤ: ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਹਰੇਕ ਸ਼ਾਖਾ ਦੀ ਇੱਕ ਵਿਲੱਖਣ, ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਭੂਮਿਕਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਆਪਣੀਆਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵੰਡ ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ - ਸ਼ਾਖਾ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਘੁਸਪੈਠ ਨਾ ਕਰੇ, ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਸ਼ਾਸਨ ਲਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਚੈੱਕ ਅਤੇ ਸੰਤੁਲਨ ਦੇ ਨਾਲ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨਕ ਅਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਾਖਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਸਨਮਾਨ - ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਬਸ਼ਰਤੇ ਫੈਸਲੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਹੀ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਇਜ਼ ਹੋਣ - ਨਿਆਂਇਕ ਸੰਜਮ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਸਾਵਧਾਨੀ ਵਰਤਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਨੀਤੀਗਤ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਫੈਸਲੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਭਿੰਨ ਅਤੇ ਅਕਸਰ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਾਲੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੇ ਸੰਤੁਲਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਨੀਤੀ ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ - ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਬਦਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਬਿਲਕੁਲ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਾ ਹੋਵੇ ਪਾਰਸ] . 52-54]

ਨੀਤੀਗਤ ਫੈਸਲੇ :ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ -

ਆਯੋਜਿਤ :ਸੰਪੂਰਨ ਨਹੀਂ ਨੀਤੀਗਤ ਫੈਸਲਿਆਂ ਲਈ ਅਕਸਰ ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰ -, ਜਨਤਕ ਸਿਹਤ, ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ, ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਵਿਗਿਆਨ ਆਦਿ ਵਰਗੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ੇਵਰਾਂ ਅਤੇ ਮਾਹਰਾਂ ਦੀ ਮੁਹਾਰਤ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਇਨ੍ਹਾਂ -ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਗਿਆਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਜੱਜਾਂ, ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਨਰਲਿਸਟਾਂ ਵਜੋਂ, ਘਾਟ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦਾ ਮਤਲਬ ਨੀਤੀ ਦੀ ਬੁੱਧੀ ਦਾ ਵਿਆਪਕ - ਇਹ ਨੀਤੀ ਦੇ ਮੂਲ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਬਜਾਏ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ - ਮੁਲਾਂਕਣ ਨਹੀਂ ਹੈ-ਪੁਨਰ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੈ ਆਪਣੇ ਆਪ। ਪੈਰਾ]56]

ਸੰਵਿਧਾਨਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ (ਪਰਮਾਣੂ ਅਤੇ ਹਾਈਡਰੋਕਾਰਬਨ ਊਰਜਾ ਖਣਿਜਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ) ਖਣਿਜ - ਰਿਆਇਤ ਨਿਯਮ, 2016 ਅਤੇ ਖਣਿਜ ਸੰਭਾਲ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਨਿਯਮ, 2017 ਦੇ ਆਰ.45 ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਆਖਿਆਵਾਂ - ਵਿਆਖਿਆ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ -, ਜੇ ਮੁੱਖ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹਨ

ਕਿਰਲੋਸਕਰ ਫੈਰਸ ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ ਲਿਮਟਿਡ ਅਤੇ ਹੋਰ ਧਿਰਾ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ।

ਆਯੋਜਿਤ :ਨਹੀਂ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਕੋਈ ਠੋਸ ਵਿਵਸਥਾ ਨਹੀਂ - ਇਹ ਸਿਰਫ ਕੁਝ - ਹੈ ਅਸਪਸ਼ਟਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣ ਜਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਨ ਲਈ ਹੈ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਆ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਸ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਮੁੱਖ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਅਸਪਸ਼ਟਤਾ ਨਾਲ ਤਾਲਮੇਲ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਦੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਇੱਕ ਵਿਆਖਿਆ ਨਾ ਤਾਂ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ - ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਜਾਂ ਵਧਾਉਂਦੀ ਹੈ; ਇਹ ਮੂਲ ਭਾਗ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਵੱਡਾ ਜਾਂ ਸੰਕੁਚਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਜਿਸ ਦੀ ਇਸ ਨੂੰ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਵਿਆਖਿਆ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਇਸਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ -'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਵਿਚਾਰਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਸਨੂੰ ਵਰਤੀ ਗਈ ਭਾਸ਼ਾ ਤੋਂ ਅਨੁਮਾਨ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਇੱਕ -'ਵਿਆਖਿਆ' ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਉਸਦੀ ਆਪਣੀ ਮਿਆਦ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ; ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਐਮਸੀਆਰ, 2016 ਦੇ ਆਰ.38 ਅਤੇ ਐਮਆਰ.ਡੀ.ਸੀ., 2017 ਦੇ ਆਰ.45 ਦੇ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਵਿਕਰੀ ਮੁੱਲ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕੁੱਲ ਰਕਮ ਵਿੱਚੋਂ ਡੀਐਮਐਫ ਅਤੇ ਐਨਐਮਈਟੀ ਨੂੰ ਰਾਇਲਟੀ ਦੀ ਕੋਈ ਕਟੌਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਮੁੱਖ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਿਆਂ ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਆਖਿਆ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਸਿਰਫ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਸਮਝਾਉਂਦੇ ਹਨ - ਐਮਸੀਆਰ, 2016 ਦੇ ਆਰ.38 ਅਤੇ ਐਮਆਰ.ਡੀ.ਸੀ., 2017 ਦੇ ਆਰ.45 ਦੇ ਮੁੱਖ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਅਸਪਸ਼ਟਤਾ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਮੁੱਖ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਯੋਜਨਾ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਾਰਸ]65, 66]

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

ਖਣਿਜ ਖੇਤਰ ਵਿਕਾਸ ਅਥਾਰਟੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਧਿਰਾ ਬਨਾਮ ਸਟੀਲ ਅਥਾਰਟੀ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਲਿਮਟਿਡ ਅਤੇ . ਹੋਰ ਧਿਰਾ] .2024] 8 ਐਸ ਆਰ.ਸੀ.540: **2024 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ ਆਨਲਾਈਨ ਐਸ.ਸੀ 1974**; *ਮਨੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ*] 2021] 14 ਐਸ ਆਰ.ਸੀ.895: **(2021) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 1**; ***ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਅਤੇ ਹੋਰ ਧਿਰਾ*] *ਬਨਾਮ ਪੈਪਸੀ ਫੂਡਜ਼ ਲਿਮਟਿਡ* .2021] 4 ਐਸ ਆਰ.ਸੀ.1: (2021) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 413; *ਕੇ*] *ਵਰਗੀਜ਼ ਬਨਾਮ ਆਈਟੀਓ .ਪੀ.*1982] 1 SCR 629: **(1981) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 173**; *ਕੁਦਰਤੀ ਸਰੋਤਾਂ ਦੀ ਵੰਡ, 2012 ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹਵਾਲਾ ਨੰਬਰ 1* [2012] 9 ਐਸ ਆਰ.ਸੀ.311: **(2012) 10 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 1** - *ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ.ਹੋਰ ਧਿਰਾ*

ਐਮ ਤੇਲ ਕੱਢਣ ਅਤੇ .ਪੀ.ਹੋਰ ਧਿਰਾ ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ] 1997] ਪੂਰਕ1 ਐਸ .ਆਰ.ਸੀ. 671 : **(1997) 7 ਐਸ .ਸੀ.ਸੀ.592**; *ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਗ੍ਰੈਨਾਈਟਸ ਅਤੇ ਹੋਰ ਧਿਰਾ ਬਨਾਮ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ*] 1994] 1 ਐਸ .ਆਰ.ਸੀ.579: **(1994) 2 ਐਸ .ਸੀ.ਸੀ.691**; *ਦਿੱਲੀ ਸਾਇੰਸ ਫੋਰਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ*] 1996] 2 ਐਸ .ਆਰ.ਸੀ.767: **(1996) 2 ਐਸ .ਸੀ.ਸੀ.405**; *ਬਾਲਕੋ ਇੰਪਲਾਈਜ਼ ਯੂਨੀਅਨ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ*] 2001] ਪੂਰਤੀ। 5 ਐਸ .ਆਰ.ਸੀ.511 : **(2002) 2 ਐਸਸੀ.ਸੀ. 333**; *ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ*, [2023] 15 ਐਸਸੀਆਰ 777 : **2023 ਆਈਐਨਐਸਸੀ 1017**; *ਯੂ*] *ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਅਚਲ ਸਿੰਘ .ਪੀ.*2018] 9 ਐਸ .ਆਰ.ਸੀ.912: **(2018) 17 ਐਸ .ਸੀ.ਸੀ.578**; *ਆਰ*] *ਗਰਗ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ .ਕੇ.*1982] 1 ਐਸ .ਆਰ.ਸੀ.947: **(1981) 4 ਐਸ .ਸੀ.ਸੀ.675**; *ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਰਾਜ*

ਅਤੇ ਹੋਰ ਧਿਰਾ ਬਨਾਮ ਨੈਸ਼ਨਲ ਸਾਊਥ ਇੰਡੀਅਨ ਰਿਵਰ ਇੰਟਰਲਿੰਕਿੰਗ ਐਗਰੀਕਲਚਰਿਸਟ . ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ]2021] 7 ਐਸ .ਆਰ.ਸੀ.479: **(2021) 15 ਐਸਸੀ.ਸੀ. 534** *.ਟਾਟਾ ਸਟੀਲ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ*] 2015] 6 ਐਸ .ਆਰ.ਸੀ.29: **(2015) 6 ਐਸ .ਸੀ.ਸੀ.193;** *ਝਾਰਖੰਡ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਬ੍ਰਹਮਪੁੱਤਰ ਮੈਟਾਲਿਕਸ ਲਿਮਟਿਡ*] 2020] 14 ਐਸ .ਆਰ.ਸੀ.45 : **(2023) 10 ਐਸ .ਸੀ.ਸੀ.634***; ਰਮਨ ਦਯਾਰਾਮ ਸ਼ੈੱਟੀ ਬਨਾਮ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਏਅਰਪੋਰਟ ਅਥਾਰਟੀ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰ*] 1979] 3 ਐਸ .ਆਰ.ਸੀ. 1014: **ਏ ਆਰ.ਆਈ.1979 ਐਸ .ਸੀ.1628**; *ਨਰੋਤਮ ਕਿਸ਼ੋਰ ਦੇਬ ਵਰਮਾ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ*] 1964] 7 ਐਸ.ਆਰ.ਸੀ.55 *ਸ਼੍ਰੀ ਅਮਰ ਮੱਠ ਬਨਾਮ ਕਾਮਰ, ਹਿੰਦੂ ਧਾਰਮਿਕ ਅਤੇ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਐਂਡੋਮੈਂਟਸ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਐਚਸ਼੍ਰੀ ਸਵਾਮੀ ਜੀ .ਐਚ.*।]1980] 1 ਐਸ .ਆਰ.ਸੀ.368 : **(1979) 4 ਐਸ .ਸੀ.ਸੀ.642 - 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।**

ਐਕਟਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ

ਖਾਨ ਅਤੇ ਖਣਿਜ ਐਕਟ (ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ), 1957; ਖਣਿਜ ਸੋਧ ਐਕਟ (ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ), 2015; ਖਣਿਜ ਰਿਆਇਤ ਨਿਯਮ (ਪਰਮਾਣੂ ਅਤੇ ਹਾਈਡਰੋਕਾਰਬਨ ਊਰਜਾ ਖਣਿਜਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ), 2016; ਖਣਿਜ ਸੰਭਾਲ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਨਿਯਮ, 2017; ਖਣਿਜ ਰਿਆਇਤ ਨਿਯਮ, 1960; ਖਾਨ ਅਤੇ ਖਣਿਜ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ) ਨਿਯਮ (ਖਣਿਜ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਯੋਗਦਾਨ, 2015; ਖਣਿਜ ਨਿਯਮ (ਨਿਲਾਮੀ), 2015; ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ[ਸੋਧੋ]

ਮੁੱਖ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ

ਰਾਇਲਟੀ; ਖਣਨ ਕੀਤੇ ਧਾਤੂ ਨੂੰ ਕੱਢਣਾ ਜਾਂ ਖਪਤ ਕਰਨਾ; ਰਾਇਲਟੀ ਦੀ ਗਣਨਾ ਦਾ ਤਰੀਕਾ; ਰਾਇਲਟੀ ਦੀ ਗਣਨਾ ਦੀ ਵਿਧੀਫਾਰਮੂਲਾ ਬਦਲਿਆ ਗਿਆ/; ਗੈਰਵਾਜਬ ਜਾਂ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਨਹੀਂ-; ਨਵੀਂ ਵਿਧੀਵਿਧੀ /; ਹਰ ਅਗਲੇ ਮਹੀਨੇ ਲਈ ਰਾਇਲਟੀ ਦੀ ਦਰ 'ਤੇ ਕੰਪਾਊਂਡਿੰਗ ਪ੍ਰਭਾਵ; ਕੈਸਕੈਡਿੰਗ ਪ੍ਰਭਾਵ; ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ਹੋਲਡ ਕੰਪਨੀ; ਲੋਹੇ ਦੇ ਅਯਸਕ; 'ਵਿਕਰੀ ਮੁੱਲ'; ਖਣਿਜ ਰਿਆਇਤ; ਗੈਰ ਮੁਨਾਫਾ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰ-ਸੰਸਥਾ; ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਖਣਿਜ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ (ਡੀਐਮਐਫ); ਨੈਸ਼ਨਲ ਮਿਨਰਲ ਐਕਸਪਲੋਰੇਸ਼ਨ ਟਰੱਸਟ (ਐਨਐਮਈਟੀ); ਰਾਇਲਟੀ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖਣਾ; ਵਿਕਰੀ ਮੁੱਲ ਦੀ ਗਣਨਾ ਲਈ ਕੁੱਲ ਰਕਮ ਵਿੱਚੋਂ ਰਾਇਲਟੀ ਦੀ ਕਟੌਤੀ, ਡੀਐਮਐਫ, ਐਨਐਮਈਟੀ ਨੂੰ ਭੁਗਤਾਨ; ਵੱਖਵੱਖ ਖਣਿਜਾਂ ਲਈ ਰਾਇਲਟੀ ਦੀ ਗਣਨਾ-; ਨੀਤੀਗਤ ਮਾਮਲਾ; ਨੀਤੀਗਤ ਫੈਸਲੇ; ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ; ਰਾਇਲਟੀ ਦਾ ਕੰਪਾਊਂਡਿੰਗ; ਔਸਤ ਵਿਕਰੀ ਕੀਮਤ; ਬੁੱਧੀਮਾਨ ਨੀਤੀ; ਬਿਹਤਰ ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ; ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਦਾ ਖੇਤਰ; ਕੁਦਰਤੀ ਸਰੋਤ; ਆਰਥਿਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਆਰਥਿਕ ਨੀਤੀਆਂਕਾਨੂੰਨ/; ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ਧਾਰਕ; ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵੰਡ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ; ਨਿਆਂਇਕ ਸੰਜਮ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ; ਨੀਤੀ ਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਗੁਣ; ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ; ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ; ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ; ਨੀਤੀ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀ ਅਥਾਰਟੀ; ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਨਿਯਮ; ਵਿਆਖਿਆ; ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਅਸਪਸ਼ਟਤਾ; ਮੁੱਖ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਅਸਪਸ਼ਟਤਾ; ਸੁਭਾਅ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ; ਕੋਲੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਖਣਿਜਾਂ ਲਈ ਰਾਇਲਟੀ ਦੀ ਗਣਨਾ ਲਈ ਵੱਖਰੀ ਵਿਧੀ; ਇੰਡੀਅਨ ਬਿਊਰੋ ਆਫ ਮਾਈਨਜ਼

ਕਿਰਲੋਸਕਰ ਫੈਰਸ ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ ਲਿਮਟਿਡ ਅਤੇ ਹੋਰ ਧਿਰਾ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ

ਇਸ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਕੇਸ

ਸਿਵਲ ਮੂਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ :2024 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ (ਸੀ)715 (ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 32 ਦੇ ਤਹਿਤ(

ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਹਾਜ਼ਰੀ

ਰਾਕੇਸ਼ ਦਿਵੇਦੀ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਕਿਰਨ ਸੂਰੀ, ਡਾਸਿੰਘਵੀ .ਐਮ .ਏ ., ਧਰੁਵ ਮਹਿਤਾ, ਯਸ਼ਰਾਜ ਦੇਵੜਾ ਸਿੰਘ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਐਸਅਮਿਤ .ਜੇ., ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਮਾਰੀਆ ਕਾਰਮਿਟਾ ਡਕੋਸਟਾ ਮਾਸ਼ੇਲਕਰ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਵਿਦੁਸ਼ੀ ਗਰਗ, ਏਕਲਵਿਆ ਦਿਵੇਦੀ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਪ੍ਰੀਤਿਕਾ ਦਿਵੇਦੀ, ਡਾਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਵਿਪਿਨ ਗੁਪਤਾ ., ਮੈਸਰਜ਼ ਲੀਗਲ ਆਪਸ਼ਨਜ਼, ਨਿਨਾਦ ਲਾਊਡ, ਐਮਅਨੰਤ .ਐਸ., ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਆਂਚਲ ਮਲਿਕ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਕਾਮਾਕਸ਼ੀ ਸਹਿਗਲ, ਸਿਧਾਰਥ ਸੀਮ, ਅਭਿਨਵ ਅਗਰਵਾਲ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਰਣਜੀਤਾ ਰੋਹਤਗੀ, ਸਾਕੇਤ ਸੀਕਰੀ, ਲਿਨੇਟ ਰੌਡਰਿਗਜ਼, ਅਜੇ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਕੁਲਾਰ, ਨਵੀਨ ਕੁਮਾਰ, ਤਨਮਯਾ ਅਗਰਵਾਲ, ਅਭਿਸ਼ੇਕ ਗੁਪਤਾ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ।

ਸ਼ਿਵ ਮੰਗਲ ਸ਼ਰਮਾ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਨਰਲ ਸ਼ੈਲੇਸ਼ ਮਦਿਆਲ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਮੈਸਰਜ਼ ਕੇਜੇ ਜੌਹਨ ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ, ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਮੱਕੜ, ਚਿਨਮਯੀ ਚੰਦਰਾ, ਸ਼੍ਰੀਧਰ ਪੋਟਾਰਾਜੂ, ਵੀਰ ਵਿਕਰਾਂਤ ਸਿੰਘ, ਸ਼ੈਲੇਸ਼ ਮਦਿਆਲ, ਸੰਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਮਿਲਿੰਦ ਕੁਮਾਰ, ਰੋਹਿਤ ਕੇ ਸਿੰਘ, ਹਰਸ਼ ਵੀ ਸੁਰਨਾ, ਇਰਸ਼ਾਦ ਅਹਿਮਦ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ।

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਆਦੇਸ਼ /

ਫੈਸਲਾ

ਜੇਪਾਰਦੀਵਾਲਾ .ਬੀ., ਜੇ.

1. ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 32 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਖਣਿਜ (ਪਰਮਾਣੂ ਅਤੇ ਹਾਈਡਰੋਕਾਰਬਨ ਊਰਜਾ ਖਣਿਜਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ)ਰਿਆਇਤ ਨਿਯਮ, 2016 (ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, "ਐਮਸੀਆਰ, 2016") ਦੇ ਨਿਯਮ 38 ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਅਤੇ ਖਣਿਜ ਸੰਭਾਲ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 45 (8) (ਏਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ। (2017 (ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, "ਐਮਸੀਡੀਆਰ, 2017") ਜੋ ਖਣਨ ਕੀਤੇ ਧਾਤੂ ਨੂੰ ਕੱਢਣ ਜਾਂ ਖਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵਸੂਲੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਰਾਇਲਟੀ ਦੀ ਗਣਨਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ.

ਏ. <u>ਸੰਖੇਪ ਤੱਥ ਮੈਟਰਿਕਸ</u>

2. ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਇੱਥੇ ਇੱਕ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਹੋਲਡ ਕੰਪਨੀ ਹੈ ਜੋ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਲੋਹੇ ਦੇ ਧਾਤੂ ਲਈ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਰਾਹੀਂ ਸੂਰ ਦੇ ਲੋਹੇ ਦੀ ਨਿਕਾਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਉਪਉਤਪਾਦਾਂ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਅਤੇ ਵਿਕਰੀ ਵਿੱਚ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਹੈ।-

ਖਣਿਜ (ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ)ਸੋਧ ਐਕਟ, 2015 (**ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ "2015 ਸੋਧ ਐਕਟ** ।(" ਇੱਥੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੰਬਰ2 ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੰਬਰ 1 ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਸ਼ੇਅਰਧਾਰਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਖਣਨ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਇੱਥੇ ਭਾਰਤੀ ਖਣਨ ਬਿਊਰੋ ਹੈ

3. ਮਾਈਨਜ਼ ਐਂਡ ਮਿਨਰਲਜ਼ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਐਂਡ ਰ)ੈਗੂਲੇਸ਼ਨਐਕਟ (, 1957 (ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, "(**ਐਮਐਮਡੀਆਰ, ਐਕਟ** ਦੀ ਧਾਰਾ ("9 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਲੀਜ਼ ਹੋਲਡ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਹਟਾਏ ਗਏ ਜਾਂ ਖਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਖਣਿਜ ਲਈ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦਾ ਮਾਲੀਆ ਰਾਇਲਟੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ਧਾਰਕ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਰਾਇਲਟੀ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਅਲਾਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਰਾਏ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਹਟਾਏ ਗਏ ਜਾਂ ਖਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਖਣਿਜ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦੂਜੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਐਮਐਮਡੀਆਰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 9 ਉਪ) ਧਾਰਾ-3) ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਹਰ 3 ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਾਰ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਰਾਹੀਂ ਲੀਜ਼ਧਾਰਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਰਾਇਲਟੀ ਦੀ ਦਰ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਜਾਂ ਘਟਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਵਸਥਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

9. ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰਾਇਲਟੀ। -

(1) ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਦਾ ਧਾਰਕ, ਲੀਜ਼ ਦੇ ਸਾਧਨ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਸਮੇਂ ਲਾਗੂ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਏਜੰਟ, ਮੈਨੇਜਰ, ਕਰਮਚਾਰੀ, ਠੇਕੇਦਾਰ ਜਾਂ ਉਪ ਠੇਕੇਦਾਰ- ਦੁਆਰਾ ਲੀਜ਼'ਤੇ ਲਏ ਗਏ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਹਟਾਏ ਜਾਂ ਖਪਤ ਕੀਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਖਣਿਜ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰਾਇਲਟੀ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰੇਗਾ, ਉਸ ਖਣਿਜ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦੂਜੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ ਦੀ ਦਰ 'ਤੇ।

(2) ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ 'ਤੇ ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਦਾ ਧਾਰਕ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਏਜੰਟ, ਮੈਨੇਜਰ, ਕਰਮਚਾਰੀ, ਠੇਕੇਦਾਰ ਜਾਂ ਉਪ ਠੇਕੇਦਾਰ ਦੁਆਰਾ- ਲੀਜ਼'ਤੇ ਦਿੱਤੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਢੇ ਜਾਂ ਖਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਖਣਿਜ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਸ ਖਣਿਜ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦੂਜੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਦਰ 'ਤੇ ਰਾਇਲਟੀ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰੇਗਾ।

(2ਏਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਦਾ ਧਾਰਕ (, ਚਾਹੇ ਉਹ ਖਾਨ ਅਤੇ ਖਣਿਜ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ ਐਂਡ) ਸੋਧ ਐਕਟ (ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ, 1972 ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ।

(1972 ਦਾ 56) ਕਿਸੇ ਕੋਲੀਅਰੀ ਵਿੱਚ ਲੱਗੇ ਕਿਸੇ ਕਾਮੇ ਦੁਆਰਾ ਖਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੋਲੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਰਾਇਲਟੀ ਅਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੀ ਖਪਤ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਇੱਕ ਟਨ ਦੇ ਇੱਕ ਤਿਹਾਈ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਾ ਹੋਵੇ

(3) ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ, ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ, ਦੂਜੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਖਣਿਜ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰਾਇਲਟੀ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਦਰ ਨੂੰ ਵਧਾਇਆ ਜਾਂ ਘਟਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ:

(3) ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ, ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ, ਦੂਜੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਖਣਿਜ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰਾਇਲਟੀ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਦਰ ਨੂੰ ਵਧਾਇਆ ਜਾਂ ਘਟਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ:

4. ਐਮਐਮਡੀਆਰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ (ਵਾਂ)13 ਅਤੇ 18 ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਖਣਿਜ ਰਿਆਇਤ ਦੇਣ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਖਣਿਜਾਂ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਅਤੇ ਵਿਵਸਥਿਤ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਖਣਿਜ ਰਿਆਇਤ ਨਿਯਮ, 1960 (ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, "ਐਮਸੀਆਰ, 1960") ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਐਮਐਮਡੀਆਰ, ਐਕਟ ਦੀ ਅਨੁਸੂਚੀ II ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 9 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਇਲਟੀ ਦੀ ਗਣਨਾ ਅਤੇ ਭੁਗਤਾਨ ਲਈ ਐਮਸੀਆਰ, 2016 ਦੁਆਰਾ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

5. ਸਾਬਕਾ ਐਮਸੀਆਰ, 1960, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਯਮ 64 ਡੀ ਜੋ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜੀਐਸਆਰ 883 (ਈ ਮਿਤੀ (10.12.2009 ਵਿੱਚ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਾਰੇ ਗੈਰ-ਵੱਖ ਖਣਿਜਾਂ-ਬਾਲਣ ਖਣਿਜਾਂ ਲਈ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਰਾਇਲਟੀ ਦੀ ਗਣਨਾ ਵੱਖ-ਪਰਮਾਣੂ ਅਤੇ ਗੈਰ ਵਾਰ ਵਿਕਰੀ ਕੀਮਤ ਦੇ ਅਧਾਰ-ਦੀ ਰਾਜ'ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਖਣਨ ਬਿਊਰੋ ਉੱਤਰਦਾਤਾ / ਨੰਬਰ2 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਵਸਥਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

64 ਡੀ ਐਡ ਵੈਲੋਰਮ ਅਧਾਰ .'ਤੇ ਖਣਿਜਾਂ 'ਤੇ ਰਾਇਲਟੀ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਦਾ ਤਰੀਕਾ:

ਹਰੇਕ ਖਾਨ ਮਾਲਕ, ਉਸਦਾ ਏਜੰਟ, ਮੈਨੇਜਰ, ਕਰਮਚਾਰੀ, ਠੇਕੇਦਾਰ ਜਾਂ ਉਪ ਠੇਕੇਦਾਰ ਖਣਿਜਾਂ-'ਤੇ ਰਾਇਲਟੀ ਦੀ ਰਕਮ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰੇਗਾ ਜਿੱਥੇ ਅਜਿਹੀ ਰਾਇਲਟੀ ਵਿਗਿਆਪਨ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵਸੂਲੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ:

*1. ਘਰੇਲੂ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਵੇਚੇ ਗਏ ਜਾਂ ਕੈਪਟਿਵ ਪਲਾਂਟਾਂ ਵਿੱਚ ਖਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜਾਂ ਖਾਨ ਮਾਲਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਯਾਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਗੈਰ ਬਾਲਣ ਖਣਿਜਾਂ-ਪਰਮਾਣੂ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਬਾ (ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ) ਲਈਕਸਾਈਟ ਅਤੇ ਲੈਟਰਾਈਟ ਨੂੰ ਐਲੂਮੀਨਾ ਅਤੇ ਮੈਟਲਰਜੀਕਲ ਉਦਯੋਗਾਂ, ਤਾਂਬਾ, ਸੀਸਾ, ਜ਼ਿੰਕ, ਟਿਨ, ਨਿਕੇਲ, ਸੋਨਾ, ਚਾਂਦੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਊਰਜਾ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਖਣਿਜਾਂ ਵਿੱਚ ਵਰਤਣ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ(

ਇੰਡੀਅਨ ਬਿਊਰੋ ਆਫ ਮਾਈਨਜ਼ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖਣਿਜਾਂ ਲਈ ਰਾਜ-ਵਾਰ ਵਿਕਰੀ ਮੁੱਲ ਉਸ ਰਾਜ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਖਾਨ ਵਿੱਚ ਮਹੀਨੇ ਦੌਰਾਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਖਣਿਜ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰਾਇਲਟੀ ਦੀ ਗਣਨਾ ਲਈ ਵਿਕਰੀ ਮੁੱਲ ਹੋਣਗੇ, ਅਤੇ ਰਾਇਲਟੀ ਦੀ ਗਣਨਾ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਫਾਰਮੂਲੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ :

2. *ਰਾਇਲਟੀ ਗ੍ਰੇਡ) ਆਈਬੀਐਮ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਖਣਿਜ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਕੀਮਤ = (ਵਾਰ-ਅਨੁਸਾਰ ਅਤੇ ਰਾਜX ਰਾਇਲਟੀ ਦੀ ਦਰ (ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਵਿੱਚ)X ਖਣਿਜ ਗ੍ਰੇਡ ਦੀ ਕੁੱਲ ਮਾਤਰਾ :*

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਜੇ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਖਣਿਜ ਲਈ, ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਹੀਨੇ ਲਈ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਭਾਰਤੀ ਖਣਨ ਬਿਊਰੋ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਉਸ ਖਣਿਜ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਤਾਜ਼ਾ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿਣ 'ਤੇ ਖਣਿਜ ਲਈ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਲਈ ਤਾਜ਼ਾ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

3. *ਕੈਪਟਿਵ ਖਪਤ ਲਈ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਖਣਿਜਾਂ ਦੇ ਗ੍ਰੇਡਾਂ ਲਈ ਬਾਕਸਾਈਟ ਅਤੇ ਲੈਟਰਾਈਟ) ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਐਲੂਮੀਨਾ ਅਤੇ ਧਾਤੂ ਉਦਯੋਗਾਂ, ਤਾਂਬਾ, ਸੀਸਾ, ਜ਼ਿੰਕ, ਟਿਨ, ਨਿਕੇਲ, ਸੋਨਾ ਅਤੇ ਚਾਂਦੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅਤੇ ਜੋ ਘਰੇਲੂ ਬਾਜ਼ਾਰ ਜਾਂ ਨਿਰਯਾਤ ਵਿੱਚ ਵਿਕਰੀ ਲਈ (ਨਹੀਂ ਭੇਜੇ ਗਏ ਹਨ, ਭਾਰਤੀ ਖਣਨ ਬਿਊਰੋ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਵਿਕਰੀ ਮੁੱਲ ਨੂੰ ਰਾਇਲਟੀ ਦੀ ਗਣਨਾ ਲਈ ਬੈਂਚਮਾਰਕ ਕੀਮਤ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।*

ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸੋਨਾ, ਚਾਂਦੀ, ਤਾਂਬਾ, ਨਿਕਲ, ਟਿਨ, ਸੀਸਾ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਕ ਲਈ, ਖਣਿਜ ਸੰਭਾਲ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਨਿਯਮ, 1988 ਅਧੀਨ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾਸਿਕ ਰਿਟਰਨ ਵਿੱਚ ਰਾਇਲਟੀ ਦੀ ਗਣਨਾ ਅਤੇ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮਿਆਦ ਦੌਰਾਨ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕੁੱਲ ਧਾਤ ਜਾਂ ਕੰਸੈਂਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਰਾਇਲਟੀ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਰਾਇਲਟੀ ਦੀ ਗਣਨਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤਤਾ ਰਾਇਲਟੀ ਦੀ ਗਣਨਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸੋਨਾ, ਚਾਂਦੀ, ਤਾਂਬਾ, ਨਿਕਲ, ਟਿਨ, ਸੀਸਾ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਕ ਲਈ ਇੰਡੀਅਨ ਬਿਊਰੋ ਆਫ ਮਾਈਨਜ਼ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਔਸਤ ਧਾਤੂ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ:

ਰਾਇਲਟੀ ਵਿਕਰੀ ਕੀਮਤ =X ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਵਿੱਚ ਰਾਇਲਟੀ ਦੀ ਦਰ

ਜਿੱਥੇ ਵਿਕਰੀ ਮੁੱਲ ਇੰਡੀਅਨ ਬਿਊਰੋ ਆਫ ਮਾਈਨਜ਼ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਮਹੀਨੇ = ਦੌਰਾਨ ਧਾਤੂ ਦੀ ਔਸਤ ਕੀਮਤX ਕੁੱਲ ਧਾਤ ਵਿੱਚ ਧਾਤੂ ਸੀ ਜਾਂ ਉਤਪਾਦਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੰਕੇਤ ਵਿੱਚ ਰਾਇਲਟੀ ਦੀ ਗਣਨਾ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਆਖਰੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਐਕਸ ਰੁਪਿਆ ਜਾਂ ਡਾਲਰ ਐਕਸਚੇਂਜ ਰੇਟ ਦੀ ਵਿਕਰੀ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਉਪਉਤਪਾਦ ਸੋਨੇ ਅਤੇ ਚਾਂਦ- ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਰਾਇਲਟੀ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਧਾਤ ਦੀ ਕੁੱਲ ਮਾਤਰਾ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਰਾਇਲਟੀ ਦੀ ਗਣਨਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ:

ਰਾਇਲਟੀ ਵਿਕਰੀ ਮੁੱਲ =X ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਵਿੱਚ ਰਾਇਲਟੀ ਦੀ ਦਰ

ਵਿਆਖਿਆ ਧਾਰਾ ਵਿਕਰੀ ਮੁੱਲ ਦੇ ਮਕਸਦ ਲਈ-ਇਸ ਉਪ -, ਇੰਡੀਅਨ ਬਿਊਰੋ ਆਫ ਮਾਈਨਜ਼ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਮਹੀਨੇ ਦੌਰਾਨ ਧਾਤੂ ਦੀ ਔਸਤ ਕੀਮਤ X ਕੁੱਲ ਉਪ ਉਤਪਾਦ ਧਾਤ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਰਾਇਲਟੀ ਦੀ ਗਣਨਾ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਆਖਰੀ-ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਐਕਸ ਰੁਪਏ ਜਾਂ ਡਾਲਰ ਐਕਸਚੇਂਜ ਰੇਟ ਵਿਕਰੀ ਦਾ ਉਤਪਾਦਨ ਕਰਦੀ ਹੈ।

> *ਐਲੂਮੀਨਾ ਅਤੇ ਐਲੂਮੀਨੀਅਮ ਧਾਤ ਕੱਢਣ ਵਿੱਚ ਵਰਤਣ ਲਈ ਭੇਜੇ ਗਏ ਬਾਕਸਾਈਟ ਜਾਂ ਲੈਟਰਾਈਟ ਓਰ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਅੰਦਰ ਐਲੂਮੀਨਾ ਜਾਂ ਐਲੂਮੀਨੀਅਮ ਧਾਤ ਕੱਢਣ ਦੇ ਉਦਯੋਗ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਜਾਣ ਲਈ, ਕੁੱਲ ਬਾਕਸਾਈਟ ਜਾਂ ਲੇਟਰਾਈਟ ਓਰ ਵਿੱਚ ਐਲੂਮੀਨਾ ਉਸ ਮਿਆਦ ਦੌਰਾਨ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਸਮੇਂ ਲਈ ਰਾਇਲਟੀ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਖਣਿਜ ਸੰਭਾਲ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਨਿਯਮਾਂ ਤਹਿਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾਸਿਕ ਰਿਟਰਨ ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, 1988 ਜਾਂ ਖਾਨ ਮਾਲਕਾਂ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਰਾਇਲਟੀ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਰਾਇਲਟੀ ਦੀ ਗਣਨਾ ਇੰਡੀਅਨ ਬਿਊਰੋ ਆਫ ਮਾਈਨਜ਼ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਅਯਸ੍ਕ ਦੀ ਉਕਤ ਐਲੂਮੀਨਾ ਸਮੱਗਰੀ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਐਲੂਮੀਨੀਅਮ ਧਾਤ ਲਈ ਔਸਤ ਮਾਸਿਕ ਕੀਮਤ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਵਜੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਏਗੀ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ-:*

ਰਾਇਲਟੀ =

52.9/100	x	ਸੁੱਕੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਬਾਕਸਾਈਟ ਵਿੱਚ Al2O3 ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤਤਾ ਜਿਵੇਂ) ਆ.ਡੀ.ਸੀ.ਕਿਐਮ ਅਧੀਨ .ਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾਸਿਕ ਰਿਟਰਨ ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ (ਗਈ ਹੈ	x	ਆਈਬੀਐਮ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਐਲੂਮੀਨੀਅਮ ਦੀ ਔਸਤ ਮਾਸਿਕ ਕੀਮਤ	x	ਰਾਇਲਟੀ ਦੀ ਗਣਨਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੀ ਆਖਰੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਰੁਪਏ / (ਵਿਕਰੀ) ਡਾਲਰ ਐਕਸਚੇਂਜ ਰੇਟ	x	ਰਾਇਲਟੀ ਦੀ ਦਰ (ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਵਿੱਚ)

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਐਲੂਮੀਨਾ ਅਤੇ ਐਲੂਮੀਨੀਅਮ ਧਾਤ ਕੱਢਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅੰਤਮ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਭੇਜੇ ਗਏ ਬਾਕਸਾਈਟ ਜਾਂ ਲੈਟਰਾਈਟ ਲਈ ਰਾਇਲਟੀ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨਿਰਯਾਤ ਲਈ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੀਆਂ।

(2) *ਬੈਂਚਮਾਰਕ ਕੀਮਤਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਧਾਤੂ ਅਤੇ ਧਾਤੂ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਦੇ ਧਾਤੂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਰਾਇਲਟੀ ਸੁੱਕੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਵਸੂਲੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਅਤੇ ਖਾਨ ਮਾਲਕ ਖਾਣ ਵਾਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਨਮੂਨੇ ਇਕੱਤਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਲਈ ਢੁਕਵੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਸਥਾਪਤ ਕਰੇਗਾ।*

6. ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਵਸਥਾ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ ਰਾਇਲਟੀ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰਨ ਲਈ i) ਆਈਬੀਐਮ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਖਣਿਜ ਦੀ ਗਰੇਡ ਵਾਰ ਵਿਕਰੀ-ਵਾਰ ਅਤੇ ਰਾਜ-ਕੀਮਤ ਅਤੇii) ਰਾਇਲਟੀ ਦੀ ਦਰ ਨੂੰ ਉਤਪਾਦਨ ਜਾਂ ਭੇਜੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਖਣਿਜ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਦੇ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ ਅੰਤਮ ਰਾਇਲਟੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ।

7. ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ 2015 ਦੇ ਸੋਧ ਐਕਟ ਰਾਹੀਂ ਐਮਐਮਡੀਆਰ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ (ਵਾਂ)9 ਬੀ ਅਤੇ 9 ਸੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਖਣਿਜ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ("**ਡੀਐਮਐਫ**"), ਜੋ ਕਿ ਮਾਈਨਿੰਗ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਾਰਜਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਅਤੇ ਲਾਭ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਸਥਾਪਤ ਇੱਕ ਗੈਰ ਮੁਨਾਫਾ ਸੰਸਥਾ ਹੈ ਅਤੇ ਖੇਤਰੀ ਅਤੇ-ਵਿਸਥਾਰਤ ਖੋਜ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਗੈਰ ਮੁਨਾਫਾ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰ ਸੰਸਥਾ ਨੈਸ਼ਨਲ ਮਿਨਰਲ-ਨੂੰ ਯੋਗਦਾਨ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। ("**ਐਨਐਮਈਟੀ**") ਐਕਸਪਲੋਰੇਸ਼ਨ ਟਰੱਸਟ

8. ਐਮਐਮਡੀਆਰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 9 ਬੀ ਉਪ) ਧਾਰਾ-5) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਡੀਐਮਐਫ ਲਈ ਯੋਗਦਾਨ ਦੀ ਗਣਨਾ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ਧਾਰਕ ਦੁਆਰਾ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਾਇਲਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਵਜੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਬਰਾਬਰ ਰਕਮ ਤੱਕ ਵਧ ਸਕਦੀ ਹੈ

ਅਜਿਹੀ ਰਾਇਲਟੀ ਦਾ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਇੱਕ ਤਿਹਾਈ ਹਿੱਸਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਖਾਨ ਅਤੇ ਖਣਿਜ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਖਣਿਜ) ਨਿਯਮ (ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਯੋਗਦਾਨ, 2015 (**"ਡੀਐਮਐਫ ਨਿਯਮ**ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਗਏ (", ਜਿਸ ਦੇ ਨਿਯਮ 2 (ਏ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਡੀਐਮਐਫ ਲਈ ਯੋਗਦਾਨ ਦੀ ਗਣਨਾ ਦੂਜੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ (ਅਨੁਸਾਰ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਾਇਲਟੀ ਦੇ ਦਸ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਵਜੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਐਮਐਮਡੀਆਰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 9 ਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਐਨਐਮਈਟੀ ਲਈ ਯੋਗਦਾਨ ਦੀ ਗਣਨਾ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਾਇਲਟੀ ਦੇ ਦੋ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਰਕਮ ਵਜੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

9. 04.03.2016 ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੰ ਜੀਐਸਆਰ .278 (ਈ)ਨੇ ਐਮਸੀਆਰ (, 1960 ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਐਮਸੀਆਰ, 2016 ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਨੋਟੀਫਾਈ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਜੋ ਖਣਿਜਾਂ 'ਤੇ ਰਾਇਲਟੀ ਦੀ ਗਣਨਾ ਅਤੇ ਰਿਆਇਤਾਂ ਦੇਣ ਲਈ ਸਮੁੱਚੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ।

10. ਐਮਸੀਆਰ, 2016 ਦੇ ਨਿਯਮ 38 ਵਿੱਚ 'ਵਿਕਰੀ ਮੁੱਲ' ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਵਿਕਰੀ ਚਲਾਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ ਕੁੱਲ ਰਕਮ ਵਜੋਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਵਿਕਰੀ ਲੈਣਦੇਣ ਹਥਿਆਰਾਂ- ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਕੀਮਤ ਟੈਕਸਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਵਿਕਰੀ ਲਈ ਇਕੋ ਇਕ ਵਿਚਾਰ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਯਮ ਨਾਲ ਜੋੜੇ ਗਏ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ 'ਵਿਕਰੀ ਮੁੱਲ' ਦੀ ਗਣਨਾ ਲਈ ਰਾਇਲਟੀ, ਭੁਗਤਾਨ ਜਾਂ ਡੀਐਮਐਫ ਅਤੇ ਐਨਐਮਈਟੀ ਪ੍ਰਤੀ ਯੋਗਦਾਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕਟੌਤੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਸੰਬੰਧਿਤ ਵਿਵਸਥਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ-:

> *"38. **ਵਿਕਰੀ ਮੁੱਲ-** .*
> *ਵਿਕਰੀ ਮੁੱਲ ਖਰੀਦਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਭੁਗਤਾਨ ਯੋਗ ਕੁੱਲ ਰਕਮ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵਿਕਰੀ ਚਲਾਨ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਵਿਕਰੀ ਲੈਣ ਦੇਣ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਦੇ ਅਧਾਰ-'ਤੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੀਮਤ ਵਿਕਰੀ ਲਈ ਇਕੋ ਇਕ ਵਿਚਾਰ ਹੈ, ਟੈਕਸਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਵੇ. ਵਿਆਖਿਆ ਵਿਕਰੀ ਮੁੱਲ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਰਾਇਲਟੀ -, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਖਣਿਜ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਭੁਗਤਾਨ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਖਣਿਜ ਖੋਜ ਟਰੱਸਟ ਨੂੰ ਭੁਗਤਾਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ ਰਕਮ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਕਟੌਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।*
>
> (ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ(

11. ਐਮਸੀਆਰ, 2016 ਦੇ ਨਿਯਮ 39 ਉਪ) ਨਿਯਮ-3) ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਰਾਇਲਟੀ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ। ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਖਣਿਜ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰਾਇਲਟੀ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਐਡ ਵੈਲੋਰਮ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਰਾਇਲਟੀ ਦੀ ਗਣਨਾ ਭਾਰਤੀ ਖਣਨ ਬਿਊਰੋ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਮੁਕਤੀ ਖਪਤ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਲਈ ਅਜਿਹੇ ਖਣਿਜ ਦੇ/'ਔਸਤ ਵਿਕਰੀ ਮੁੱਲ' ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

12. ਐਮਸੀਆਰ, 2016 ਦੇ ਨਿਯਮ 42 ਵਿੱਚ 'ਔਸਤ ਵਿਕਰੀ ਕੀਮਤ' ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਨਿਯਮ 42 ਉਪ) ਨਿਯਮ-1) ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਖਣਿਜ ਗ੍ਰੇਡ ਕੰਸੈਂਟ੍ਰੇਟ / ਦੀ ਔਸਤ ਵਿਕਰੀ ਕੀਮਤ ਦੀ ਗਣਨਾ ਇਸ ਦੀ'ਐਕਸਮਾਈਨ ਕੀਮਤ-' ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਏਗੀ। ਨਿਯਮ 42 ਉਪ) ਨਿਯਮ-3) ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ 'ਔਸਤ ਵਿਕਰੀ ਕੀਮਤ' ਨਿਯਮ 42 ਦੇ ਉਪ) ਨਿਯਮ-2) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਗਣਨਾ ਕੀਤੇ ਅਨੁਸਾਰ 'ਐਕਸਮਾਈਨ ਕੀਮਤ-' ਦਾ ਭਾਰ ਵਾਲਾ ਔਸਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਨਿਯਮ 42 ਉਪ) ਨਿਯਮ-2) (ਬੀ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ('ਐਕਸਮਾਈਨ ਕੀਮਤ-' ਦੀ ਗਣਨਾ ਖਣਿਜ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਮੁੱਲ ਵਜੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਏਗੀ ਜੋ ਅਸਲ ਖਰਚੇ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਵਿਕਰੀ ਘਰੇਲੂ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ। ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਵਸਥਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ-:

"42. ਔਸਤ ਵਿਕਰੀ ਮੁੱਲ ਦੀ ਗਣਨਾ।

(1) ਐਕਸ ਕੰਸੈਂਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਔਸਤ ਵਿਕਰੀ ਮੁੱਲ ਦੀ ਗਣਨਾ/ਮਾਈਨ ਕੀਮਤ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਖਣਿਜ ਗ੍ਰੇਡ-ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

(2) ਖਣਿਜ ਗ੍ਰੇਡ ਜਾਂ ਕੰਸੈਂਟ੍ਰੇਟ ਦੀ ਐਕਸ:ਮਾਈਨ ਕੀਮਤ ਇਹ ਹੋਵੇਗੀ-

(ਏਜਿੱਥੇ ਨਿਰਯਾਤ ਹੋਇਆ ਹੈ (, ਖਣਿਜ ਦੀ ਫ੍ਰੀ ਕੀਮਤ (.ਬੀ.ਓ.ਐਫ) ਬੋਰਡ-ਆਨ-ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਸੜਕ ਰਾਹੀਂ ਆਵਾਜਾਈ ਖਰਚਿਆਂ, ਲੋਡਿੰਗ ਅਤੇ ਅਨਲੋਡਿੰਗ ਖਰਚਿਆਂ, ਰੇਲਵੇ ਭਾੜੇ (ਜੇ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇ), ਪੋਰਟ ਹੈਂਡਲਿੰਗ ਚਾਰਜ ਨਿਰਯਾਤ/ ਡਿਊਟੀ, ਨਮੂਨੇ ਲੈਣ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਲਈ ਖਰਚੇ, ਸਟਾਕਿੰਗ ਯਾਰਡ ਵਿਖੇ ਪਲਾਟ ਦਾ ਕਿਰਾਇਆ, ਬੰਦਰਗਾਹ ਵਿੱਚ ਹੈਂਡਲਿੰਗ ਚਾਰਜ ਆਦਿ ਲਈ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਸਲ ਖਰਚੇ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੈ, ਇੰਡੀਅਨ ਬਿਊਰੋ ਆਫ ਮਾਈਨਜ਼ ਦੁਆਰਾ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ-'ਤੇ ਨੈਟੀਫਾਈ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਸੰਭਾਵਿਤ ਖਰਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਟੀਵਡੋਰਿੰਗ ਅਤੇ ਟ੍ਰਿਮਿੰਗ ਲਈ ਖਰਚੇ, ਨਿਰਯਾਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕੁੱਲ ਮਾਤਰਾ ਦੁਆਰਾ ਵੰਡੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ.

(ਬੀਜਿੱਥੇ ਘਰੇਲੂ ਵਿਕਰੀ ਹੋਈ ਹੈ (, ਖਣਿਜ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਮੁੱਲ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟੇਸ਼ਨ ਲੋਡਿੰਗ, ਅਨਲੋਡਿੰਗ, ਸਟਾਕਿੰਗ ਯਾਰਡ ਵਿਖੇ ਪਲਾਟ ਦਾ ਕਿਰਾਇਆ, ਨਮੂਨੇ ਲੈਣ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਲਈ ਖਰਚੇ ਅਤੇ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਖਰਚਿਆਂ ਲਈ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਸਲ ਖਰਚੇ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਖਣਨ ਬਿਊਰੋ ਦੁਆਰਾ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ-'ਤੇ ਨੈਟੀਫਾਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਵੇਚੀ ਗਈ ਕੁੱਲ ਮਾਤਰਾ ਨਾਲ ਵੰਡਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

(ਸੀਜਿੱਥੇ ਵਿਕਰੀ ਹੋਈ ਹੈ (, ਸਬੰਧਤ ਧਿਰਾਂ ਅਤੇ ਜਾਂ ਜਿੱਥੇ ਵਿਕਰੀ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਲੰਬਾਈ/ ਦੇ ਅਧਾਰ'ਤੇ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੀ ਵਿਕਰੀ ਨੂੰ ਇਸ ਨਿਯਮ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਵਿਕਰੀ ਵਜੋਂ ਮਾਨਤਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਉਪਧਾਰਾ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗੀ (ਡੀ)।

(ਡੀਜਿੱਥੇ ਵਿਕਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਹੈ (, ਉੱਥੇ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰਾਜ ਲਈ ਉਸ ਖਣਿਜ ਗਰੇਡ ਕੇਂਦਰਿਤ ਲਈ ਇੰਡੀਅਨ ਬਿਊਰੋ ਆਫ ਮਾਈਨਜ਼ ਦੁਆਰਾ ਮਹੀਨਾਵਾਰ/ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਐਸਤ ਵਿਕਰੀ ਮੁੱਲ

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਜੇ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਖਣਿਜ ਗਰੇਡਕੇਂਦਰਿਤ ਲਈ/, ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਹੀਨੇ ਲਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਭਾਰਤੀ ਖਣਨ ਬਿਊਰੋ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਰਿਪੋਰਟਿੰਗ ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਿਛਲੇ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਖਣਨ ਬਿਊਰੋ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰਾਜ ਲਈ ਉਸ ਖਣਿਜ ਗ੍ਰੇਡ ਕੇਂਦਰਿਤ ਲਈ/ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਆਖਰੀ ਉਪਲਬਧ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਖਣਿਜ ਗ੍ਰੇਡਕੰਸੈਂਟ੍ਰੇਟ ਲਈ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਲਈ ਨਵੀਨਤਮ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।/

(3) ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਖਣਿਜ ਗਰੇਡ ਕੰਸੈਂਟ੍ਰੇਟ ਦੀ ਐਸਤ ਵਿਕਰੀ ਕੀਮਤ/ ਮਾਈਨ ਕੀਮਤਾਂ ਦਾ ਭਾਰ ਵਾਲਾ ਐਸਤ ਹੋਵੇਗਾ-ਕੈਪਟਿਵ ਖਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਐਕਸ-ਗੈਰ, ਉਪਰੋਕਤ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਗਣਨਾ ਅਨੁਸਾਰ, ਭਾਰ ਖਣਿਜ ਗਰੇਡ-1 ਦੇ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਭੇਜੀ ਗਈ ਮਾਤਰਾ ਹੋਵੇਗੀ ਜੋ ਹਰੇਕ ਐਕਸਮਾਈਨ ਕੀਮਤ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ।-

13. ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਐਮਸੀਆਰ, 2016 ਦੇ ਨਿਯਮ 39 (3) ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਰਾਇਲਟੀ ਦੀ ਗਣਨਾ 'ਵਿਕਰੀ ਮੁੱਲ' ਦੇ ਐਸਤ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਵਜੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਨਿਯਮ 38 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ ਖਣਿਜ ਕੇਂਦਰਿਤ ਦਾ ਵਿਕਰੀ ਮੁੱਲ ਵਿਕਰੀ ਚਲਾਨ ਦੇ / ਅਨੁਸਾਰ ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ ਕੁੱਲ ਰਕਮਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰਾਇਲਟੀ, ਡੀਐਮਐਫ ਅਤੇ ਐਨਐਮਈਟੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਹ ਵਿਕਰੀ ਮੁੱਲ ਅਸਲ ਖਰਚੇ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਨਿਯਮ)38 ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਇਲਟੀ, ਡੀਐਮਐਫ ਅਤੇ ਐਨਐਮਈਟੀ ਨੂੰ ਕੱਟੇ ਬਿਨਾਂ .ਮਾਈਨ ਕੀਮਤ ਹੋਵੇਗੀ-ਕੇਂਦਰਿਤ ਦੀ ਐਕਸ / ਅਜਿਹੇ ਖਣਿਜ ਗ੍ਰੇਡ (ਰਾਇਲਟੀ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਇਸ'ਐਕਸਮਾਈਨ ਕੀਮ-ਤ' ਦਾ ਭਾਰ ਵਾਲਾ ਐਸਤ 'ਐਸਤ ਵਿਕਰੀ ਮੁੱਲ' ਹੋਵੇਗਾ।

14. .ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਖਣਿਜ ਸੰਭਾਲ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਨਿਯਮ, 2017 (ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, "ਐਮਸੀਡੀਆਰ, 2017") ਦੇ ਤਹਿਤ, ਜੋ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਐਮਐਮਡੀਆਰ ਐਕਟ ਦੇ ਨਿਯਮ 18 ਅਧੀਨ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਖਣਿਜਾਂ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਅਤੇ ਵਿਵਸਥਿਤ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਨਿਯਮ 45 (8) (ਬੀ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ('ਵਿਕਰੀ ਮੁੱਲ' ਰਾਇਲਟੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਕਟੌਤੀ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ ਕੁੱਲ ਰਕਮ ਹੈ, ਡੀ. ਐਮ. ਐਫ.ਅਤੇ ਐੱਨਐੱਮਈਟੀ ਨੇ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ। ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਯਮ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

"45. ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਅਤੇ ਸਲਾਨਾ ਰਿਟਰਨ–

(8) ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਧਾਰਕ ਦੁਆਰਾ ਖਣਿਜਾਂ ਦੀ ਮਾਈਨਿੰਗ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ,

(ਬੀਮਾਈਨ ਕੀਮਤ ਇਹ ਹੋਵੇਗੀ-ਖਣਿਜ ਗ੍ਰੇਡ ਜਾਂ ਕੰਸੈਂਟ੍ਰੇਟ ਦੀ ਐਕਸ (,

1. *ਜਿੱਥੇ ਨਿਰਯਾਤ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਫ੍ਰੀ ਦੇ ਅਧਾਰ (.ਬੀ.ਓ.ਐਫ) ਬੋਰਡ-ਆਨ-'ਤੇ ਕੁੱਲ ਵਿਕਰੀ ਮੁੱਲ, ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਸਲ ਖਰਚੇ ਤੋਂ ਘੱਟ-*
    2. *ਸੜਕ ਦੁਆਰਾ ਆਵਾਜਾਈ ਦੇ ਖਰਚੇ;*
    3. *ਲੋਡਿੰਗ ਅਤੇ ਅਨਲੋਡਿੰਗ ਖਰਚੇ;*
    4. *ਰੇਲਵੇ ਭਾੜਾ ਜੇ)ਲਾਗੂ ਹੋਵੇ(;*
    5. *ਪੋਰਟ ਹੈਂਡਲਿੰਗ ਚਾਰਜ ਜਾਂ ਨਿਰਯਾਤ ਡਿਊਟੀ;*
    6. *ਨਮੂਨੇ ਲੈਣ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਲਈ ਖਰਚੇ;*
    7. *ਸਟਾਕਿੰਗ ਯਾਰਡ ਵਿਖੇ ਪਲਾਟ ਦਾ ਕਿਰਾਇਆ;*
    8. *ਬੰਦਰਗਾਹ ਵਿੱਚ ਖਰਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣਾ;*
    9. *ਸਟੀਵਡੋਰਿੰਗ ਅਤੇ ਟ੍ਰਿਮਿੰਗ ਲਈ ਖਰਚੇ;*
    10. *ਭਾਰਤੀ ਖਣਨ ਬਿਊਰੋ ਦੁਆਰਾ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ-'ਤੇ ਨੈਟੀਫਾਈ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸੰਭਾਵਿਤ ਖਰਚੇ, ਨਿਰਯਾਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕੁੱਲ ਮਾਤਰਾ ਦੁਆਰਾ ਵੰਡੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ;*

(ii) ਜਿੱਥੇ ਖਣਿਜ ਦੀ ਘਰੇਲੂ ਵਿਕਰੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਖਣਿਜ ਦੀ ਕੁੱਲ ਵਿਕਰੀ ਮੁੱਲ, ਲੋਡਿੰਗ, ਅਨਲੋਡਿੰਗ, ਆਵਾਜਾਈ, ਸਟਾਕਿੰਗ ਯਾਰਡ ਵਿਖੇ ਪਲਾਟ ਦਾ ਕਿਰਾਇਆ, ਨਮੂਨੇ ਲੈਣ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਲਈ ਖਰਚੇ ਅਤੇ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਖਰਚੇ ਲਈ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਸਲ ਖਰਚੇ ਘੱਟ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਖਣਨ ਬਿਊਰੋ ਦੁਆਰਾ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ-'ਤੇ ਨੈਟੀਫਾਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਵੇਚੀ ਗਈ ਕੁੱਲ ਮਾਤਰਾ ਦੁਆਰਾ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ

(iii) ਜਿੱਥੇ ਵਿਕਰੀ ਸਬੰਧਤ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਈ ਹੈ ਅਤੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੀ ਵਿਕਰੀ ਨੂੰ ਇਸ ਨਿਯਮ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਵਿਕਰੀ ਵਜੋਂ ਮਾਨਤਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਉਪਧਾਰਾ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗੀ-;

(iv) ਜਿੱਥੇ ਵਿਕਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਹੈ, ਉਸ ਖਣਿਜ ਗ੍ਰੇਡ ਲਈ ਇੰਡੀਅਨ ਬਿਊਰੋ ਆਫ ਮਾਈਨਜ਼ ਦੁਆਰਾ ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਔਸਤ ਵਿਕਰੀ ਮੁੱਲ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰਾਜ ਲਈ ਕੇਂਦਰਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ :

ਜੇ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਖਣਿਜ ਗ੍ਰੇਡ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰਿਤ ਲਈ, ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਹੀਨੇ ਲਈ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਲਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਭਾਰਤੀ ਖਣਨ ਬਿਊਰੋ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਰਿਪੋਰਟਿੰਗ ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਿਛਲੇ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇੰਡੀਅਨ ਬਿਊਰੋ ਆਫ ਮਾਈਨਜ਼ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰਾਜ ਲਈ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਆਖਰੀ ਉਪਲਬਧ ਜਾਣਕਾਰੀ ਜਾਂ ਉਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰਾਜ ਲਈ ਕੇਂਦਰਿਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਖਣਿਜ ਗ੍ਰੇਡ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰ ਲਈ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਲਈ ਤਾਜ਼ਾ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ;

(v) ਕੈਪਟਿਵ ਖਾਨਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਉਤਪਾਦਨ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀ ਯੂਨਿਟ ਲਾਗਤ।

15. ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦਾ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਕਿ ਐਮਸੀਆਰ, 2016 ਦੇ ਨਿਯਮ 38 ਅਤੇ ਐਮਸੀਡੀਆਰ, 2017 ਦੇ ਨਿਯਮ 45 ਵਿੱਚ 'ਵਿਕਰੀ ਮੁੱਲ' ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਰਾਇਲਟੀ ਜੋ ਪਿਛਲੇ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਅਗਲੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਲਈ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਰਾਇਲਟੀ ਦੀ ਗਣਨਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਦੁਬਾਰਾ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਇਹ ਦਲੀਲ ਹੈ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰਾਇਲਟੀ ਦਾ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ "ਜੋੜਨਾ"'ਤੇ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਐਮਐਮਡੀਆਰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 9 ਉਪ) ਧਾਰਾ-3) ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਇਲਟੀ ਦੀ ਦਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਵਿਆਪਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਿਆ ਹੈ।

16. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਦੋਂ ਕੋਲੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰਾਇਲਟੀ ਦੀ ਗਣਨਾ ਦੀ ਗੱਲ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੰ ਜੀਐਸਆਰ .445 (ਈ (ਐਮਐਮਡੀਆਰ ਐਕਟ ਦੀ ਦੂਜੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਐਂਟਰੀ ਏ, ਆਈਟਮ 10 ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਪਾ ਕੇ। ਸੰਬੰਧਿਤ ਵਿਵਸਥਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

"ਵਿਆਖਿਆ ਇਸ ਉਪ ਐਂਟਰੀ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ -:—

(iv) ਅਸਲ ਕੀਮਤ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕੋਲੇ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਚਲਾਨ ਮੁੱਲ, ਟੈਕਸਾਂ ਸਮੇਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਬਕਾਏ ਦਾ ਸ਼ੁੱਧ, • ਟੈਕਸਾਂ ਵਿੱਚ ਯੋਗਦਾਨ, • ਰਾਇਲਟੀ, ਨੈਸ਼ਨਲ ਮਿਨਰਲ ਐਕਸਪਲੋਰੇਸ਼ਨ ਟਰੱਸਟ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਖਣਿਜ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ..."

17. ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਰਾਇਲਟੀ ਦੀ ਗਣਨਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਕੋਲੇ ਅਤੇ ਲੋਹੇ ਦੇ ਅਯਸ੍ਕ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਮਝਣਯੋਗ ਅੰਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਕੋਲੇ ਲਈ ਵਿਕਰੀ ਮੁੱਲ ਦੀ ਗਣਨਾ ਲਈ ਰਾਇਲਟੀ, ਡੀਐਮਐਫ ਅਤੇ ਐਨਐਮਈਟੀ ਯੋਗਦਾਨ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖਣਾ ਪਰ ਲੋਹੇ ਵਰਗੇ ਹੋਰ ਖਣਿਜਾਂ ਲਈ ਨਹੀਂ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਐਮਸੀਆਰ, 2016 ਦਾ ਨਿਯਮ 38 ਅਤੇ ਐਮਸੀਡੀਆਰ, 2017 ਦਾ ਨਿਯਮ 45 ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

18. ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ, ਸਾਡਾ ਧਿਆਨ ਇਸ ਤੱਥ ਵੱਲ ਵੀ ਖਿੱਚਿਆ ਗਿਆ ਕਿ 25.05.2021 ਨੂੰ, ਖਣਨ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੀ ਇੱਕ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ 'ਔਸਤ ਵਿਕਰੀ ਕੀਮਤ' ਦੀ ਗਣਨਾ ਲਈ ਰਾਇਲਟੀ ਦੀ ਦੋਹਰੀ ਗਣਨਾ ਦੇ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਸਾਰੇ ਹਿੱਸੇਦਾਰਾਂ ਤੋਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਅਤੇ ਸੁਝਾਅ ਮੰਗੇ ਗਏ ਸਨ, ਅਤੇ ਜਵਾਬ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਕਤ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ 31.01.2022 ਨੂੰ ਮਾਈਨਿੰਗ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੰਪਾਊਂਡਿੰਗ ਰਾਇਲਟੀ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਆਪਣੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ।

19. ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਰਿਪੋਰਟ ਜਨਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਖਣਨ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ 25.05.2022 ਨੂੰ ਇੱਕ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਮਾਈਨਿੰਗ ਸੈਕਟਰ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਐਮਐਮਡੀਆਰ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਜਨਤਕ ਸਲਾਹ ਨਾਲ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-'ਔਸਤ ਵਿਕਰੀ ਮੁੱਲ' ਦੀ ਗਣਨਾ ਵਿੱਚ ਰਾਇਲਟੀ 'ਤੇ ਰਾਇਲਟੀ ਦੇ ਵਿਆਪਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸਬੰਧਤ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਉਪਰੋਕਤ ਨੋਟਿਸ ਦਾ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਿੱਸਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

> *" 1. ਏਐਸਪੀ ਦੀ ਗਣਨਾ ਰਾਇਲਟੀ :'ਤੇ ਰਾਇਲਟੀ ਦੇ ਵਿਆਪਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣਾ*
>
> *(iv) ਖਣਨ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਸ਼੍ਰੀ ਪ੍ਰਵੀਨ ਕੁਮਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਹੇਠ (ਸੇਵਾਮੁਕਤ) ਏਐਸ/ ਇੱਕ ਕਮੇਟੀ ਦਾਗਠਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਖਣਨ ਮੰਤਰਾਲੇ, ਐਨਆਈਟੀਆਯੋਗ/, ਸਟੀਲ ਮੰਤਰਾਲੇ, ਭਾਰਤੀ ਖਣਨ ਬਿਊਰੋ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਅੰਕੜਾ (ਆਈਬੀਐਮ) ਸੰਸਥਾਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ ਤਾਂ ਜੋ ਰਾਇਲਟੀ ਦੀ ਦੋਹਰੀ ਗਣਨਾ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ। ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਵਿਕਰੀ ਮੁੱਲ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਰਾਇਲਟੀ, ਡੀਐਮਐਫ ਅਤੇ ਐਨਐਮਈਟੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਜੇਸੀ ਰਾਇਲਟੀ, ਡੀਐਮਐਫ ਅਤੇ ਐਨਐਮਈਟੀ 'ਤੇ ਰਾਇਲਟੀ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਮੌਜੂਦਾ ਵਿਧੀ ਤਹਿਤ ਮਾਈਨਰਾਂ 'ਤੇ ਵਾਧੂ ਚਾਰਜ ਲੱਗਦਾ ਹੈ।*
>
> *(vi) ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਹੈ ਕਿ)i) ਏਐਸਪੀ ਬਾਰੇ ਐਮਐਮਡੀਆਰ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਨਵੀਂ ਧਾਰਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ; (ii) ਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਕਿ ਏਐਸਪੀ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਲਈ ਐਕਸ ਮਾਈਨ ਕੀਮਤ ਵਿੱਚ- ਜੀਐਸਟੀ, ਨਿਰਯਾਤ ਡਿਊਟੀ, ਰਾਇਲਟੀ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਡੀਐਮਐਫ & ਐਨਐਮਈਟੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਹੋਰ ਟੈਕਸ ਜੋ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ; (iii) ਇਹ ਤਬਦੀਲੀ ਸਾਰੇ ਐਮਐਲਜ਼ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗੀ, ਚਾਹੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਐਮਐਮਡੀਆਰ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਨਿਲਾਮੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ /*

ਸੋਧ ਐਕਟ, ਉਪਰੋਕਤ ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲੀਜ਼ 'ਤੇ ਦਿੱਤੇ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਹਟਾਏ ਗਏ ਜਾਂ ਖਪਤ ਕੀਤੇ ਖਣਿਜਾਂ ਲਈ; ਅਤੇ)iv) ਸੋਧ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਮੌਜੂਦਾ ਐਮਐਲਜ਼ ਲਈ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਬਕਾਏ ਲਈ ਹੀ ਨਵਾਂ ਫਾਰਮੂਲਾ ਅਪਣਾਉਣਾ

20. ਖਣਨ ਮੰਤਰਾਲੇ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਉਪਰੋਕਤ ਨੋਟਿਸਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਖੁਦ 'ਔਸਤ ਵਿਕਰੀ ਮੁੱਲ' ਦੀ ਗਣਨਾ ਵਿੱਚ ਰਾਇਲਟੀ ਦੇ ਕੰਪਾਊਂਡਿੰਗ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਐਮਐਮਡੀਆਰ ਐਕਟ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਬੰਧਤ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਂ ਸੋਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

21. ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਮੌਜੂਦਾ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਨਾਲ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਹਨ।

ਬੀ. <u>ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ</u>

22. ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਡਾ ਸਿੰਘਵੀ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ .ਐਮ .ਏ . ਸਾਹਮਣੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪਿਛੋਕੜ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਐਮਐਮਡੀਆਰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ9 (2) ਐਮਐਮਡੀਆਰ ਐਕਟ ਦੀ ਦੂਜੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਦਰਾਂ 'ਤੇ ਰਾਇਲਟੀ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਐਮਐਮਡੀਆਰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 9 (3) ਦਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਹਰ 3 ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਾਰ ਸੀਮਤ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਹੈ।

23. ਡਾਸਿੰਘਵੀ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਇਆ ਕਿ . ਐਮਐਮਡੀਆਰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 13 ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਰਾਇਲਟੀ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਦਾ-ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਐਮਸੀਆਰ, 2016 ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਐਮਸੀਆਰ, 2016 ਦੇ ਨਿਯਮ 39 (3) ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਰਾਇਲਟੀ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਅਤੇਵੈਲੋਰਮ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਗਣਨਾ ਏਐਸਪੀ ਦੇ ਇੱਕ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਵਜੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਖਣਨ ਬਿਊਰੋ ਦੁਆਰਾ ਹਟਾਉਣ ਖਪਤ ਦੇ/ ਮਹੀਨੇ ਲਈ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਨਿਯਮ 42 ਏਐਸਪੀ ਦੀ ਗਣਨਾ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਉਪ) ਨਿਯਮ-2) (ਬੀ ਵਿੱਚ ਗਣਨਾ (ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਦੇ ਨੁਸਖੇ ਵਿੱਚ ਵਿਕਰੀ ਮੁੱਲ ਤੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਸਲ ਖਰਚੇ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

24. ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਵੀ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਏਐਸਪੀ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਐਮਸੀਆਰ, 2016 ਦੇ ਨਿਯਮ 38 ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ "ਵਿਕਰੀ ਮੁੱਲ" ਦੀ "ਵਿਕਰੀ ਮੁੱਲ" ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਜੋ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਾਲ ਡੀਐਮਐਫ ਅਤੇ ਐਨਐਮਈਟੀ ਨੂੰ ਕੀਤੇ ਯੋਗਦਾਨ ਵਿੱਚ ਕਟੌਤੀ-ਗਣਨਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਰਾਇਲਟੀ ਦੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਐਮਸੀਡੀਆਰ, 2017 ਦੇ ਨਿਯਮ 45 (8) (ਏ ਵਿੱਚ ਗਣਨਾ ਦੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ (ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜੋ ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਅਤੇ ਸਾਲਾਨਾ ਰਿਟਰਨ ਭਰਨ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।

25. ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਐਮਸੀਆਰ, 2016 ਦੇ ਨਿਯਮ 38 ਅਤੇ ਐਮਸੀਡੀਆਰ, 2017 ਦੇ ਨਿਯਮ 45 (8) (ਏ "ਵਿਕਰੀ ਮੁੱਲ" ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ (ਦੀ ਗਣਨਾ ਵਿੱਚ ਰਾਇਲਟੀ ਅਤੇ ਡੀਐਮਐਫ ਅਤੇ ਐਨਐਮਈਟੀ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਯੋਗਦਾਨ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਨਾ ਰੱਖਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

26. ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਰਾਇਲਟੀ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਡੀਐਮਐਫ ਅਤੇ ਐਨਐਮਈਟੀ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤੇ ਗਏ-ਭੁਗਤਾਨ ਨੂੰ ਏਐਸਪੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਗਲੇ ਮਹੀਨੇ ਲਈ ਰਾਇਲਟੀ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅਧਾਰ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਏਐਸਪੀ ਦੀ ਗਣਨਾ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਵਿਧੀ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਰਾਇਲਟੀ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਡੀਐਮਐਫ ਅਤੇ ਐਨਐਮਈਟੀ ਯੋਗਦਾਨ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ-ਖਣਿਜ ਦੇ ਮੁੱਲ / ਨਾ ਸਿਰਫ ਧਾਤੂ'ਤੇ, ਬਲਕਿ ਪਿਛਲੇ ਮਹੀਨੇ ਵਿੱਚ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਰਾਇਲਟੀ, ਡੀਐਮਐਫ ਅਤੇ ਐਨਐਮਈਟੀ ਯੋਗਦਾਨ 'ਤੇ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਰਾਇਲਟੀ 'ਤੇ ਰਾਇਲਟੀ ਲਗਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ . ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਵਿਵਾਦਿਤ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਰਾਇਲਟੀ'ਤੇ ਦੋਹਰਾ ਚਾਰਜ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨਪਹਿਲਾ :, ਨਿਰਧਾਰਤ ਦਰ 'ਤੇ ਰਾਇਲਟੀ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਖਣਿਜ ਦੇ ਮੁੱਲ 'ਤੇ ਚਾਰਜ; ਅਤੇ, ਦੂਜਾ, ਨਿਰਧਾਰਤ ਦਰ 'ਤੇ ਰਾਇਲਟੀ 'ਤੇ ਰਾਇਲਟੀ ਦਾ ਮੁੜ ਚਾਰਜ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਰਾਇਲਟੀ 'ਤੇ ਰਾਇਲਟੀ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਮੁੜ ਚਾਰਜ ਐਮਐਮਡੀਆਰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 9 (3) ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ।

27. ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਵਿਵਾਦਤ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਵਾਲੇ ਹਨ

I. ਰਾਇਲਟੀ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਵਿਧੀ ਇੱਕ ਕੰਪਾਊਂਡਿੰਗ ਜਾਂ ਕੈਸਕੈਡਿੰਗ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਪਿਛਲੇ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਰਾਇਲਟੀ 'ਤੇ ਰਾਇਲਟੀ ਦਾ ਚਾਰਜ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ।

II. ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਮਿਨਰਲ ਏਰੀਆ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਅਥਾਰਟੀ ਅਤੇ **ਹੋਰ ਧਿਰਾ** ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ 9 ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਦਿੱਤਾ *ਹੈ/ ਬਨਾਮ ਸਟੀਲ ਅਥਾਰਟੀ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਲਿਮਟਿਡ ਅਤੇ* **ਹੋਰ ਧਿਰਾ 2024 ਐਸਸੀਸੀ ਆਨਲਾਈਨ ਐਸਸੀ 1974** ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਖਣਿਜਾਂ ਨੂੰ ਕੱਢਣ ਲਈ ਰਾਇਲਟੀ ਇੱਕ ਵਿਚਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਹਰ ਮਹੀਨੇ ਜੋੜਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ.

III. ਐਮਸੀਆਰ, 2016 ਦੇ ਨਿਯਮ 42 (2) (ਬੀਵਿੱਚ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟੇਸ਼ਨ (, ਲੋਡਿੰਗ, ਅਨਲੋਡਿੰਗ, ਸਟਾਕਿੰਗ ਯਾਰਡ ਵਿਖੇ ਪਲਾਟ ਦਾ ਕਿਰਾਇਆ, ਨਮੂਨੇ ਲੈਣ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਲਈ ਖਰਚੇ ਅਤੇ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਖਰਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਵਿਵਾਦਿਤ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਅਜਿਹੇ ਅਸਲ ਖਰਚੇ ਤੋਂ ਰਾਇਲਟੀ, ਡੀਐਮਐਫ ਅਤੇ ਐਨਐਮਈਟੀ ਯੋਗਦਾਨ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਰਾਇਲਟੀ ਵੀ ਇਕ ਖਰ .ਚਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਟੈਕਸਾਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਐਕਸ ਮਾਈਨ ਕੀਮਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਾ ਰੱਖਣਾ-ਤਰਕਹੀਣ ਹੈ।

28. ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਾਏ ਗਏ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਮਨਮਾਨੀ ਇੱਕ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਆਧਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 14 ਦੇ ਇੱਕ ਪਹਿਲੂ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

- *ਮਨੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ*) **2021) 5 ਐਸ .ਸੀ.ਸੀ.1;**
- *ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਅਤੇ ਹੋਰ ਧਿਰਾ ਬਨਾਮ ਪੈਪਸੀ ਫੂਡਜ਼ ਲਿਮਟਿਡ* ਨੇ)**2021) 7 ਐਸ .ਸੀ.ਸੀ.413** ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ।

29. ਸਿੰਘਵੀ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਏਐਸਪੀ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਰਾਇਲਟੀ, ਡੀਐਮਐਫ ਅਤੇ ਐਨਐਮਈਟੀ ਯੋਗਦਾਨ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੁਸਖਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਰਫ ਵਿਵਾਦਿਤ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਹਨ ਜੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਭੁਗਤਾਨਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਤੋਂ ਬਚਾਉਂਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਕੰਪਾਊਂਡਿੰਗ ਜਾਂ ਕੈਸਕੈਡਿੰਗ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

30. ਸਾਨੂੰ ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਵਿਗਾੜ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਖਣਨ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੁਆਰਾ ਗਠਿਤ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੁਝਾਅ ਮੰਗਣ ਲਈ 25.05.2022 ਨੂੰ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਨੋਟਿਸ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਖਣਨ ਮੰਤਰਾਲੇ 'ਤੇ ਐਮਐਮਡੀਆਰ ਐਕਟ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ 2022 ਦਾ ਸਲਾਹਮਸ਼ਵਰਾ ਪੱਤਰ ਸਮਕ-ਾਲੀ ਹੈ ਅਤੇ)**1981) 4 ਐਸਸੀਸੀ 173** ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਕੇ.ਪੀ ਵਰਗੀਜ਼ ਬਨਾਮ ਆਈਟੀਓ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਵਿਵਾਦਿਤ ਵਿਆਖਿਆਵਾਂ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜਾਇਜ਼ ਸਹਾਇਤਾ ਹੈ।

31. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕੋਲਾ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਐਮਐਮਡੀਆਰ ਐਕਟ ਦੀ ਅਨੁਸੂਚੀ-2 ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਕੇ ਸਿਰਫ ਕੋਲੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਵਿਗਾੜ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਐਡ ਵੈਲੋਰਮ ਰੇਟਾਂ 'ਤੇ ਰਾਇਲਟੀ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ "ਅਸਲ ਕੀਮਤ", ਜਿਸਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕੋਲੇ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਚਲਾਨ ਮੁੱਲ, ਟੈਕਸਾਂ, ਟੈਕਸਾਂ, ਲੇਵੀਆਂ, ਰਾਇਲਟੀ ਸਮੇਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਬਕਾਏ ਦਾ ਸ਼ੁੱਧ, ਨੈਸ਼ਨਲ ਮਿਨਰਲ ਐਕਸਪਲੋਰੇਸ਼ਨ ਟਰੱਸਟ ਅਤੇ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ ਮਿਨਰਲ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਯੋਗਦਾਨ। ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਕੋਲੇ ਲਈ ਅਜਿਹੀ ਵਿਗਾੜ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨਾ ਪਰ ਲੋਹੇ ਲਈ ਨਹੀਂ, ਇਕ ਵਰਗੀਕਰਨ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸਮਝਣਯੋਗ ਅੰਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਧਾਰਾ 14 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ।

32. ਇਹ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਵਰਗੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਿਲਾਮੀ ਵਿੱਚ ਖਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਉਹ ਵੀ ਖਣਿਜ ਨਿਯਮ (ਨਿਲਾਮੀ), 2015 ਦੇ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਨਿਯਮ 8 ਅਤੇ 13 (2) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਦੀ ਗਣਨਾ ਏਐਸਪੀ ਦੀ ਗਲਤ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

33. ਸਿੰਘਵੀ ਨੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਰ ਮਹੀਨੇ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਕੰਪਾਊਂਡਿੰਗ ਜਾਂ ਕੈਸਕੈਡਿੰਗ ਪ੍ਰਭਾਵ ਐਮਐਮਡੀਆਰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 9 (3) ਤਹਿਤ ਰਾਇਲਟੀ ਦੀ ਦਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੋਵੇਗੀ ਜੋ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਰਾਇਲਟੀ ਦੀ ਦਰ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਂਦੀ ਹੈ।

ਸੀ. <u>ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੀਆਂ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ਾਂ</u>

34. ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਏਐਸਜੀ ਸ਼੍ਰੀ ਸ਼ੈਲੇਸ਼ ਮਦਿਆਲ ਨੇ ਰਾਇਲਟੀ ਦੀ ਗਣਨਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਐਮਐਮਡੀਆਰ ਐਕਟ ਅਤੇ ਐਮਸੀਆਰ, 2016 ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਐਮਐਮਡੀਆਰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 9 (1) ਵਿੱਚ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਧਾਰਕ ਨੂੰ ਐਮਐਮਡੀਆਰ ਐਕਟ ਦੀ ਅਨੁਸੂਚੀ-2 ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਦਰ 'ਤੇ ਲੀਜ਼ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਖਣਨ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਖਣਿਜ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰਾਇਲਟੀ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਇਆ ਕਿ ਧਾਰਾ 9 (3) ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅਨੁਸੂਚੀ-2 ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਨ ਲਈ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਰਾਇਲਟੀ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਦਰ ਨੂੰ ਵਧਾਇਆ ਜਾਂ ਘਟਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਸਮੇਂ ਲੋਹੇ ਦੀ ਰਾਇਲਟੀ ਦੀ ਦਰ ਐਡ *ਵੈਲੋਰਮ* ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਔਸਤ ਵਿਕਰੀ ਮੁੱਲ ਦਾ 15% ਹੈ।

35. ਵਿਦਵਾਨ ਏਐਸਜੀ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਏਐਸਪੀ ਦੀ ਗਣਨਾ ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਯਮ 42 (3) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਮਹੀਨੇ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਖਣਿਜ ਗ੍ਰੇਡ / ਮਾਈਨ ਕੀਮਤਾਂ ਦਾ ਭਾਰ ਵਾਲਾ ਔਸਤ-ਕੈਪਟਿਵ ਖਾਨ ਦੀਆਂ ਐਕਸ-ਕੰਸੈਂਟ੍ਰੇਟ ਦਾ ਏਐਸਪੀ ਗੈਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਸਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਏਐਸਪੀ ਦਾ ਪਿਛਲੇ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਸਕਦਾ।

36. ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਐਮਸੀਆਰ, 2016 ਦੇ ਨਿਯਮ 42 (2) (ਬੀਵਿੱਚ ਇਹ (ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਘਰੇਲੂ ਵਿਕਰੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਖਣਿਜ ਗ੍ਰੇਡ ਜਾਂ ਕੰਸੈਂਟ੍ਰੇਟ ਦੀ ਐਕਸ ਮਾਈਨ- ਹੈ "ਵਿਕਰੀ ਮੁੱਲ" ਕੀਮਤ ਖਣਿਜ ਦਾ, ਜੋ ਕਿ ਆਵਾਜਾਈ, ਲੋਡਿੰਗ ਅਤੇ ਅਨਲੋਡਿੰਗ ਆਦਿ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਸਲ ਖਰਚੇ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੈ।

37. ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਐਮਸੀਆਰ "ਵਿਕਰੀ ਮੁੱਲ", 2016 ਦੇ ਨਿਯਮ 38 ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਰਾਇਲਟੀ, ਡੀਐਮਐਫ ਅਤੇ ਐਨਐਮਈਟੀ ਨੂੰ ਭੁਗਤਾਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ ਰਕਮ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਕਟੌਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

38. ਸ੍ਰੀ ਮਦਿਆਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 32 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਵਿਚਾਰਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਪੈਟੀਟੋਨਰ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ।

39. ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ *ਕੁਦਰਤੀ ਸਰੋਤਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ 5 ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ, 2012 ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹਵਾਲਾ ਨੰਬਰ 1* ਵਿੱਚ)2012) 10 **ਐਸਸੀਸੀ** 1 ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਕੁਦਰਤੀ ਸਰੋਤਾਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਧੀ ਇੱਕ ਆਰਥਿਕ ਨੀਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਆਰਥਿਕ ਚੋਣਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਰਾਇਲਟੀ ਦੀ ਗਣਨਾ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਨੀਤੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨਕ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ.

40. ਵਿਦਵਾਨ ਏਐਸਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਵਿਵਾਦਿਤ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਨਾਲ 'ਸਪੱਸ਼ਟ ਮਨਮਾਨੀ' ਦੀ ਸੀਮਾ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਭਾਵ, ਕੀ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ-, ਤਰਕਹੀਣ ਅਤੇਜਾਂ ਉਚਿਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਿਧਾਂਤ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ/, ਅਤੇ ਇਹ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅਤੇ ਗੈਰ ਅਨੁਕੂਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਉਸਨੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ- ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਜਾਂ ਅੰਕੜੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਕਿ ਵਿਵਾਦਿਤ ਵਿਆਖਿਆਵਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਰਾਇਲਟੀ ਦੀ ਬੇਅੰਤ ਮਾਸਿਕ ਸੰਚਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਗਲੇ ਮਹੀਨੇ ਲਈ ਏਐਸਪੀ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਪਿਛਲੇ ਮਹੀਨੇ ਨਾਲੋਂ ਘੱਟ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕੋਈ ਨਿਰੰਤਰ ਮਾਸਿਕ ਸੰਚਿਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ।

41. ਸ੍ਰੀ ਮਦਿਆਲ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਨਿਲਾਮੀ ਦੇ ਸਮੇਂ, ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਬੋਲੀਆਂ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਐਮਸੀਆਰ, 2016 ਦੇ ਨਿਯਮ 38 ਦੇ ਨਾਲਨਾਲ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ-, ਅਤੇ ਬੋਲੀਦਾਤਾ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਰਾਇਲਟੀ ਅਤੇ ਨਿਲਾਮੀ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਦੀ ਗਣਨਾ ਵਿਕਰੀ ਮੁੱਲ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਿਛਲੇ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਰਾਇਲਟੀ ਅਤੇ ਡੀਐਮਐਫ ਅਤੇ ਐਨਐਮਈਟੀ ਵਿੱਚ ਯੋਗਦਾਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਉਸਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੇ ਮਾਲੀਆ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਇਕੱਤਰ ਕੀਤੀ ਰਾਇਲਟੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਨਿਲਾਮੀ ਕੀਤੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ਾਂ ਲਈ ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ ਰਾਇਲਟੀ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖ ਕੇ ਦੀ ਗਣਨਾ ਦੀ ਵਿਧੀ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਨਾਲ ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਮਾਲੀਆ "ਵਿਕਰੀ ਮੁੱਲ" ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਿਲਾਮੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿੱਚ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਮਾਲੀਆ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

42. ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰਾਇਲਟੀ 'ਤੇ ਰਾਇਲਟੀ ਲਗਾਉਣ 'ਤੇ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ 'ਟੈਕਸ 'ਤੇ ਟੈਕਸ' ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਐਲਾਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ *ਮਿਨਰਲ ਏਰੀਆ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਅਥਾਰਟੀ* ਵਿਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ (ਸੁਪਰਾ) ਸੀ ਕਿ ਰਾਇਲਟੀ ਟੈਕਸ ਨਹੀਂ ਹੈ।

43. ਜਨਤਕ ਸਲਾਹ ਮਸ਼ਵਰੇ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਬਾਰੇ ਸ੍ਰੀ-ਮਦਿਆਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਖਣਨ ਮੰਤਰਾਲੇ ਵੱਲੋਂ ਗਠਿਤ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਵੱਖ ਨਾਲ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਵਿਚਾਰ ਅਤੇ-ਵੱਖ ਹਿੱਤਧਾਰਕਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਸੁਝਾਅ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਅਜੇ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਵਿਦਵਾਨ ਏਐਸਜੀ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਇਆ ਕਿ ਕਮੇਟੀ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਦੇ ਸਵਾਲ ਅਤੇ ਸੋਧ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਿਲਾਮੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ ਰਾਇਲਟੀ ਅਤੇ ਨਿਲਾਮੀ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਨ 'ਤੇ ਅਜਿਹੀ ਸੋਧ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

ਡੀ. **<u>ਨਿਰਧਾਰਨ ਲਈ ਮੁੱਦਾ</u>**

44. ਧਿਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਸਵਾਲ ਜੋ ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ:

i. ਕੀ ਐਮਸੀਆਰ, 2016 ਦੇ ਨਿਯਮ 38 ਅਤੇ ਐਮਸੀਡੀਆਰ, 2017 ਦੇ ਨਿਯਮ 45 ਵਿੱਚ ਜੋੜੇ ਗਏ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਗੈਰ ਵਾਜਬ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ-'ਤੇ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਵਾਲੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਹਨ?

ਈ. <u>ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ</u>

45. ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧੀਏ, ਮੌਜੂਦਾ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ . :ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਦਲੀਲ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਦੋਹਰੀ ਹੈ

(i) ***ਪਹਿਲਾ***, ਅਗਲੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਰਾਇਲਟੀ ਦੀ ਗਣਨਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਾਇਲਟੀ ਅਤੇ ਡੀਐਮਐਫ ਅਤੇ ਐਨਐਮਈਟੀ ਲਈ ਯੋਗਦਾਨ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਹੈ ਰਾਇਲਟੀ ਦੀ ਗਣਨਾ ਦੀ ਉਕਤ ਵਿਧੀ . ਦਾ ਹਰ ਅਗਲੇ ਮਹੀਨੇ ਲਈ ਰਾਇਲਟੀ ਦੀ ਦਰ'ਤੇ ਵਿਆਪਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

(ii) ***ਦੂਜਾ***, ਰਾਇਲਟੀ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖਣਾ, ਅਤੇ ਡੀਐਮਐਫ ਅਤੇ ਐਨਐਮਈਟੀ ਲਈ ਯੋਗਦਾਨ ਪਹਿਲਾਂ ਕੋਲੇ ਲਈ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਰਾਇਲਟੀ ਦੀ ਗਣਨਾ ਲਈ ਲੋਹੇ ਵਰਗੇ ਹੋਰ ਖਣਿਜਾਂ ਲਈ ਨਹੀਂ, ਗੈਰ ਵਾਜਬ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ-'ਤੇ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਹੈ ਕੋਲੇ ਅਤੇ . ਲੋਹੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸਮਾਨ ਖਣਿਜ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਮਝਣਯੋਗ ਅੰਤਰ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਲਈ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਣ ਦਾ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਕੰਮ ਪਰ ਦੂਜੇ ਲਈ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਕੋਲੇ ਲਈ ਪਰ ਲੋਹੇ ਲਈ ਨਹੀਂ, ਧਾਰਾ 14 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ

ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਐਮਸੀਆਰ, 2016 ਦੇ ਨਿਯਮ 38 ਅਤੇ ਐਮਸੀਡੀਆਰ, 2017 ਦੇ ਨਿਯਮ 45 ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

i. **ਕੀ ਐਮਸੀਆਰ, 2016 ਅਤੇ ਐਮਸੀਡੀਆਰ, 2017 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਇਲਟੀ ਦੀ ਗਣਨਾ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਜਾਂ ਵਿਧੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਹੈ**?

46. ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਤੇਲ ਕੱਢਣ ਅਤੇ ਹੋਰ ਧਿਰਾ**) 1997) 7 ਐਸਸੀਸੀ 592** ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨੀਤੀਗਤ ਫੈਸਲੇ ਰਾਜ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਹਨ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ ਦੇ ਅਣਜਾਣ ਸਮੁੰਦਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਨੀਤੀ ਦੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ੀਲਤਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਉਠਾਉਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇਹ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕੱਦ ਜਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੂੰ ਠੇਸ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦਾ। ਬੈਂਚ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਬਣਾਈ ਗਈ ਨੀਤੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸਪਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਜਾਂ ਕਾਰਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸੂਚਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ, ਅਦਾਲਤ ਆਪਣੀ ਸੀਮਾ ਨੂੰ ਪਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਅਤੇ ਰਾਜ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਨੀਤੀਗਤ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਸੰਬੰਧਿਤ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ:

> *"41. ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਅਤੇ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਪੂਰਵਕ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ 1979 ਦੀ ਉਦਯੋਗਿਕ ਨੀਤੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ-'ਤੇ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਨੂੰ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਬਲਕਿ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਿਰਫ ਇਪਸਈ ਦੀਕਸ਼ਿਤ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਰਾਜ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਲਈ ਨੀਤੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਰਾਜ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਬਣਾਈ ਗਈ ਨੀਤੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁੰਮਰਾਹਕੁੰਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਸੂਚਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ, ਇਸ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਸਿਰਫ ਇਕ ਦੀਕਸ਼ਤ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਾਂ ਅਜਿਹੀ ਨੀਤੀ ਹੋਰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਵਸਥਾ ਨਾਲ ਟਕਰਾਅ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਅਦਾਲਤ ਆਪਣੀ ਸੀਮਾ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਅਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕਾਰਜਕਰਤਾ ਦੇ ਨੀਤੀਗਤ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਰਾਜ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਨੀਤੀਗਤ ਫੈਸਲਾ ਰਾਜ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ*

ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ ਦੇ ਅਣਜਾਣ ਸਮੁੰਦਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਨੀਤੀ ਦੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ੀਲਤਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਉਠਾਉਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇਹ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕੱਦ ਜਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੂੰ ਠੇਸ ਨਾ ਪਹੁੰਚਾਏ।ਰਾਜ ਦੇ ਤਿੰਨਾਂ ਅੰਗਾਂ ਭਾਵ ਵਿਧਾਨ ਪਾਲਿਕਾ, ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਅਤੇ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਦੀ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਖੇਤਰਾਂ- ਵਿੱਚ ਸਰਵਉੱਚਤਾ'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਯੋਜਨਾ ਦੀਆਂ ਹੱਦਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਬੇਲੋੜੀ ਨਿਆਂਇਕ ਸਰਗਰਮੀ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀ ਸੀਮਾ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਬਾਰੇ ਗਲਤਫਹਿਮੀਆਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਢਾਂਚਾ, ਜਿਸ ਪ੍ਰਤੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਇੰਨੀ ਡੂੰਘੀ ਵਚਨਬੱਧ ਹੈ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਤਿੰਨਾਂ ਅੰਗਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹਰੇਕ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ-ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਆਪਸੀ ਸਤਿਕਾਰ ਅਤੇ ਸਰਵਉੱਚਤਾ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦਾ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ(

47. ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਗ੍ਰੈਨਾਈਟਸ ਅਤੇ ਹੋਰ ਧਿਰਾ ਬਨਾਮ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ।) **1994) 2 ਐਸਸੀਸੀ 691** ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨੀਤੀ ਬੁੱਧੀਮਾਨ ਹੈ ਜਾਂ ਇੱਕ ਬਿਹਤਰ ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ ਵਿਕਸਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਪਾਲਿਕਾ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸੰਬੰਧਿਤ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ-:

s"54. ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ ਦੇ ਅਣਜਾਣ ਸਮੁੰਦਰ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰੇ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਕੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ ਬੁੱਧੀਮਾਨ ਹੈ ਜਾਂ ਬਿਹਤਰ, ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ ਵਿਕਸਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਅਭਿਆਸ ਨੂੰ ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨਕ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ।"...

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ(

48. ਦਿੱਲੀ ਸਾਇੰਸ ਫੋਰਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ।) **1996) 2 ਐਸਸੀਸੀ 405** ਵਿੱਚ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਰਾਏ ਜ਼ਾਹਰ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਕਿਸੇ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਾ ਹੋਣ ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਕਿਸੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਜਾਂ ਉਲੰਘਣਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸੰਬੰਧਿਤ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ-:

7. ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜੋ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵੀ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਟੈਸਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਅਦਾਲਤਾਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਆਪਣੀ ਰਾਏ ਜ਼ਾਹਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਕਿ ਕੀ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਮੋੜ 'ਤੇ ਜਾਂ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਨੀਤੀ ਅਪਣਾਈ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇੱਥੇ ਵਿਚਾਰ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰ, ਵਿਚਾਰ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜੋ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਸਮੇਤ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਾਂਝੇ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਹੱਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਨਿੱਜੀਕਰਨ ਇੱਕ ਬੁਨਿਆਦੀ ਧਾਰਨਾ ਹੈ ਜੋ ਆਰਥਿਕ ਫੈਸਲੇ ਲੈਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਬਾਰੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਹੈ। ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਦੀ ਕੀ ਭੂਮਿਕਾ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ? ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਰੋਤਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ? ਨਿਰਧਾਰਤ ਟੀਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ? ਆਰਥਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉਪਾਅ ਕੀ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ? ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਦੀ ਵਿਧੀ ਕੀ ਹੈ ਕਿ ਨਿੱਜੀਕਰਨ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਹੈ? ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਇੱਕ ਸੁਚੇਤ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਮੁੱਦੇ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਨੀਤੀ ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਹਨ। ਅਦਾਲਤਾਂ ਤੋਂ ਕੋਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਾਂ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਜਿਹੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਜਾਂ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਨਵੀਂ ਦੂਰਸੰਚਾਰ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਸੰਸਦ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਕਿ ਕੀ ਉਕਤ ਨੀਤੀ ਅਪਣਾਈ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ। ਬੇਸ਼ਕ, ਅਜਿਹੀ ਨੀਤੀ ਅਪਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਰੁਕਾਵਟ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਅਦਾਲਤ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ(

49. **(2002) 2 ਐਸਸੀਸੀ 333** ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ **ਬਾਲਕੋ ਇੰਪਲਾਈਜ਼ ਯੂਨੀਅਨ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ** ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਵੱਖ ਵੱਖ ਆਰਥਿਕ-ਨੀਤੀਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਗੁਣਾਂ'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਕਿ ਕੀ ਇੱਕ ਬਿਹਤਰ ਨੀਤੀ ਵਿਕਸਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਬੈਂਚ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਆਰਥਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਨੀਤੀਗਤ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਸਿੱਟਿਆਂ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜਨ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਚੌਕਸ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਕੋਈ ਨਾ ਹੋਵੇ।

ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਹੀ ਗ਼ੈਰ-:ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਹੈ। ਸੰਬੰਧਿਤ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ-

> " *93. ਆਰਥਿਕ ਨੀਤੀਆਂ ਦੀ ਬੁੱਧੀ ਅਤੇ ਸਲਾਹ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਲਈ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਨੀਤੀ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਵਸਥਾ ਜਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ, ਇਹ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਵੱਖ ਵੱਖ ਆਰਥਿਕ ਨੀਤੀਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਗੁਣਾਂ-'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਕਿ ਕੀ ਇਕ ਬੁੱਧੀਮਾਨ ਜਾਂ ਬਿਹਤਰ ਵਿਕਸਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ. ਕਿਸੇ ਨੀਤੀ ਦੀ ਸਹੀਤਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ, ਉਚਿਤ ਫੋਰਮ ਸੰਸਦ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ।*
>
> xxx xxx xxx
>
> *98. ਆਰਥਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਨੀਤੀਗਤ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਚੌਕਸ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਵਾਲੇ ਮਾਹਰਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਝਿਜਕਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਕਿ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਹੀ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਹੈ।-*
>
> (ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ(

50. ਇਹ ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਖਣਿਜਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਰਾਇਲਟੀ ਦੀ ਗਣਨਾ ਪਹਿਲਾਂ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਾਇਲਟੀ, ਡੀਐਮਐਫ ਅਤੇ ਐਨਐਮਈਟੀ ਯੋਗਦਾਨ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਰਾਇਲਟੀ ਦੀ ਗਣਨਾ ਦੇ ਢੰਗ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਬਦਲ ਸਕਦੀ। ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਕਿਉਂਕਿ ਰਾਇਲਟੀ ਦੀ ਗਣਨਾ ਲਈ ਵਿਧੀ ਜਾਂ ਫਾਰਮੂਲਾ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਐਮਸੀਆਰ, 1960 ਦੇ ਸਮੇਂ ਨਾਲੋਂ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਨਵੀਂ ਵਿਧੀ ਜਾਂ ਵਿਧੀ ਨੂੰ ਗੈਰ ਵਾਜਬ ਜਾਂ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਨਹੀਂ- ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

51. ਸਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਦੱਸੇ ਗਏ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨੀਤੀ ਬੁੱਧੀਮਾਨ ਹੈ ਜਾਂ ਇੱਕ ਬਿਹਤਰ ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ ਵਿਕਸਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਾਜ ਦੀ ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ। ਰਾਇਲਟੀ ਦੀ ਗਣਨਾ ਜਾਂ ਵੱਖ ਵੱਖ- ਖਣਿਜਾਂ'ਤੇ ਅਜਿਹੀ ਰਾਇਲਟੀ ਲਗਾਉਣ ਵਰਗੇ ਮਾਮਲੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨੀਤੀ ਨਿਰਮਾਣ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਜੋ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਮੁਹਾਰਤ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ। ਇਹ ਹੁਣ ਮੁੜ ਏਕੀਕਰਣ- ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨੀਤੀ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਵਾਲ ਅਜਿਹੇ ਫੈਸਲੇ ਜਾਂ ਨੀਤੀ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਨੀਤੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ . ਫਰਜ਼ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਦੇ ਸਵਾਲ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਰੱਖਣਾ ਹੈ ।

ਇਸ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਇਹ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਨੀਤੀ ਨਿਰਮਾਤਾ ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਕੀ ਉਸਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਾਂ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਤੱਕ ਕੋਈ ਵਾਜਬ ਅਥਾਰਟੀ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦੀ ਸੀ ਜਾਂ ਕੀ ਉਸਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ।

52. ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਲੋਕਤੰਤਰ ਵਿੱਚ, ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਹਰੇਕ ਸ਼ਾਖਾ ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ -, ਵਿਧਾਨਕ ਅਤੇ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਦੀ ਇੱਕ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਭੂਮਿਕਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਆਪਣੀਆਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ - ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਇਹ ਵੰਡ ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਸ਼ਾਖਾ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਕੰਮਾਂ'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਨਾ ਕਰੇ, ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਸ਼ਾਸਨ ਲਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਚੈੱਕ ਐਂਡ ਬੈਲੇਂਸ ਦੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖੇ। ਇਸ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਕੋਲ ਨੀਤੀ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਇਹ ਵੰਡ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਨੀਤੀਨਿਰਮਾਣ-, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਗਿਆਨ, ਦੂਰਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਅਤੇ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਲੋੜ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ, ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਅਤੇ ਲੋੜੀਂਦੀ ਮੁਹਾਰਤ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ.

53. ਨਿਆਂਇਕ ਸੰਜਮ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਇਸ ਸਮਝ ਵਿੱਚ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨਕ ਅਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਾਖਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਆਦਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਇਹ ਫੈਸਲੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਹੀ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਇਜ਼ ਹੋਣ। ਨਿਆਂਇਕ ਸੰਜਮ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਕੇ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਆਪਣੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਚਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਾਖਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸੰਭਾਵਿਤ ਟਕਰਾਅ ਨੂੰ ਰੋਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵੰਡ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰੇਕ ਸ਼ਾਖਾ ਦੀ ਇੱਕ ਵਿਲੱਖਣ ਭੂਮਿਕਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਹੀ ਕੰਮਕਾਜ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਾਖਾਵਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਆਪਸੀ ਸਤਿਕਾਰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਹ .ੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਨੀਤੀਆਂ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ◌ਾ◌ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਾ ਹੋਣ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਭੂਮਿਕਾ ਇਹ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਵਧਦੀ ਕਿ ਕੀ ਕੋਈ ਨੀਤੀ "ਬੁੱਧੀਮਾਨ" ਹੈ ਜਾਂ ਕੀ ਇੱਕ ਬਿਹਤਰ ਨੀਤੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ ਇਹ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਅਤੇ ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਇਹ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਮੁਹਾਰਤ ਹੈ.

54. ਨਿਆਂਇਕ ਸੰਜਮ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ, ਜੋ ਇਸ ਵਿਚਾਰਵਟਾਂਦਰੇ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਹੈ-, ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਸਾਵਧਾਨੀ ਵਰਤਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨੀਤੀਗਤ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਰਹੇਜ਼ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਫੈਸਲੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਵਿਭਿੰਨ ਅਤੇ ਅਕਸਰ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਾਲੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੇ ਸੰਤੁਲਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਨੀਤੀਆਂ ਸਮਾਜਿਕ, ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਕਾਰਕਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹਨ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ . ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਨੀਤੀਆਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਾ ਕਰਨ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨੀਤੀ ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਬਦਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਾ ਹੋਵੇ।

55. ਨੀਤੀਗਤ ਫੈਸਲਿਆਂ ਲਈ ਅਕਸਰ ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰ, ਜਨਤਕ ਸਿਹਤ, ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਵਿਗਿਆਨ ਵਰਗੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ੇਵਰਾਂ ਅਤੇ ਮਾਹਰਾਂ ਦੀ ਮੁਹਾਰਤ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਡੋਮੇਨਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਗਿਆਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਜੱਜਾਂ, ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਨਰਲਿਸਟਾਂ ਵਜੋਂ, ਦੀ ਘਾਟ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈਉਦਾਹਰਨ ਲਈ ., ਆਰਥਿਕ ਨੀਤੀ ਵਿੱਚ, ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਵਿਆਪਕ ਅੰਕੜਿਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਮਾਨਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਵਪਾਰ ਟੈਰਿਫ ਜਾਂ ਸਬਸਿਡੀਆਂ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਘਰੇਲੂ ਉਦਯੋਗ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਨੂੰ ਗਲੋਬਲ ਵਪਾਰ ਵਚਨਬੱਧਤਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸੰਤੁਲਿਤ ਕਰਨਾ ਹੈਅਦਾਲਤਾਂ ., ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਆਰਥਿਕ ਮੁਹਾਰਤ ਦੇ ਇੱਕੋ ਪੱਧਰ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗੀ ਨੀਤੀ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਵਪਾਰ ਕਟੌਤੀ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਦੂਜਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹਨ.

56. ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਕੋਲ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਕਿ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨਕ ਕਾਨੂੰਨ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਸ਼ਕਤੀ ਸੰਪੂਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦਾ ਮਤਲਬ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੀਮਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰਨ ਜਾਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਨੀਤੀ ਦੀ ਬੁੱਧੀ ਦਾ ਵਿਆਪਕ ਪੁਨਰ ਮੁਲਾਂਕਣ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਨੀਤੀਗਤ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਨੀਤੀ ਦੇ ਮੂਲ-ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਬਜਾਏ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਜੇ ਕੋਈ ਸਰਕਾਰੀ ਨੀਤੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਮੂਹ ਨਾਲ ਭੇਦਭਾਵ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਜਿਹੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਉਲੰਘਣਾਵਾਂ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਜਾਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਨੀਤੀਗਤ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

57. ਪਾਲਸੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਪਾਲਿਸੀ ਸਬੰਧਤ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਨੀਤੀਗਤ ਫੈਸਲਾ ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੈ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਨੀਤੀਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਮੁਹਾਰਤ ਅਤੇ ਵਿਵੇਕ ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ-, ਭਾਵੇਂ ਨੀਤੀ ਮੂਰਖਤਾਪੂਰਨ ਜਾਂ ਬੇਸਮਝੀ ਜਾਪਦੀ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਸੰਜਮ ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੀਤੀਗਤ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨਹੀਂ ਥੋਪਦੀਆਂ ਜੋ ਹੋਰ ਸ਼ਾਖਾਵਾਂ ਦੀ ਸਹੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹਨ।

58. ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਨੀਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਅਕਸਰ ਸਰੋਤਾਂ ਦੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਮੁੜ ਵੰਡ, ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਤਰਜੀਹ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਲੋੜਾਂ ਦਾ ਸੰਤੁਲਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਗਿਆਨ ਅਤੇ ਵਿਆਪਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਧਿਆਨ ਪੂਰਵਕ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਆਰਥਿਕ ਨੀਤੀ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ, ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਸਬਸਿਡੀਆਂ ਦੀ ਵੰਡ, ਵਿੱਤੀ ਬਾਰੇ ਸਵਾਲ ਘਾਟੇ, ਜਾਂ ਬਜਟ ਅਲਾਟਮੈਂਟਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਕੋਲ ਆਰਥਿਕ ਅੰਕੜਿਆਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਵਿੱਤੀ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਲਈ ਜਨਤਾ ਪ੍ਰਤੀ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਅਜਿਹੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਇਕ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਆਰਥਿਕ ਸੰਤੁਲਨ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦਾ ਖਤਰਾ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਨੀਤੀ ਨਿਰਮਾਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

59. ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਮੰਨ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨੀਤੀ ਨਿਰਮਾਤਾ ਚੰਗੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਸਪਸ਼ਟ ਸਬੂਤ ਨਾ ਹੋਣ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਨੀਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਅਜਿਹੀ ਨੀਤੀ ਦੀ ਬੁੱਧੀ ਜਾਂ ਨਿਰਪੱਖਤਾ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਣਾ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

60. ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਹਰੇਕ ਸ਼ਾਖਾ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਆਂਇਕ ਸੰਜਮ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਦੀ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਪਰਹੇਜ਼ ਕਰਨ। ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਅਜੇ ਵੀ ਦਖਲ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੇ ਕੋਈ ਨੀਤੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਅਣਉਚਿਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਭੇਦਭਾਵ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨੀਤੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਅਖੰਡਤਾ ਨੂੰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਸਮੂਹਾਂ ਨੂੰ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣਾ ਹੈ। ਇਹ ਸੰਤੁਲਨ ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੀਤੀਗਤ ਬੁੱਧੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀਆਂ, ਪਰ ਉਹ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਸੁਚੇਤ ਰੱਖਿਅਕ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ।

61. ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਐਮਸੀਆਰ, 2016 ਦੇ ਨਿਯਮ 38 ਅਤੇ ਐਮਸੀਡੀਆਰ, 2017 ਦੇ ਨਿਯਮ 45 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਇਲਟੀ ਦੀ ਗਣਨਾ ਲਈ ਵਿਧੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ਧਾਰਕਾਂ 'ਤੇ ਮੁਦਰਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਬੁਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਹਰ ਅਗਲੇ ਮਹੀਨੇ ਲਈ ਰਾਇਲਟੀ ਦੀ ਦਰ 'ਤੇ ਮਾੜਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਨੀਤੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ।

62. ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਏਐਸਪੀ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਰਾਇਲਟੀ, ਡੀਐਮਐਫ ਅਤੇ ਐਨਐਮਈਟੀ ਯੋਗਦਾਨ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਥੇ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੁਸਖਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਆਖਿਆਵਾਂ ਲਈ, ਰਾਇਲਟੀ ਦੀ ਗਣਨਾ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕੰਪਾਊਂਡਿੰਗ ਜਾਂ ਕੈਸਕੈਡਿੰਗ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ.

63. *ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਧਿਰਾ* .**2023 ਆਈਐਨਐਸਸੀ 1017** ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਇੱਕ ਅਪਵਾਦ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਇੱਕ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਸਲ ਵਿਵਸਥਾ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸੰਬੰਧਿਤ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ-:

> *22. ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇੱਕ ਅਪਵਾਦ ਹੋਣ ਦੇ ਮਕਸਦ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈਕਈ ਵਾਰ ., ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਇੱਕ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮੂਲ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ[...] .*

64. ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ **ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਅਚਲ ਸਿੰਘ** ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜਿਸ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ **)2018) 17 ਐਸਸੀਸੀ 578** ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੁਹਰਾਇਆ ਕਿ ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਮੁੱਖ ਧਾਰਾ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵਜੋਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਵਜੋਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸੰਬੰਧਿਤ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ-:

> "*19. ਰਿਲਾਇੰਸ ਨੂੰ ਬੰਬਈ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਮੋਟਰਜ਼ ਲਿਮਟਿਡ (ਇੰਡੀਆ)) **ਲਿਮਟਿਡ (ਇੰਡੀਆ) ਬੰਬਈ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਮੋਟਰਜ਼**)1953) 1 ਐਸਸੀਸੀ 514: ਏਆਈਆਰ 1953 ਐਸਸੀ 252] ਅਤੇ ਬੰਗਾਲ ਇਮਿਊਨਿਟੀ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਬੰਗਾਲ ਇਮਿਊਨਿਟੀ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਵੀ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ]ਬੰਗਾਲ ਇਮਿਊਨਿਟੀ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ, ਏਆਈਆਰ 1955 ਐਸਸੀ 661], ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵਜੋਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਮੁੱਖ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਆਖਿਆ ਮੁੱਖ ਭਾਗ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨਾਲ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਅਧੀਨ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਆਖਿਆ ਨਿਯਮ 56 (ਸੀ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੋਵਾਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ('ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਨਾ ਸਿਰਫ ਉਦੋਂ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਸਰਕਾਰ ਕਿਸੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਰਿਟਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਸਵੈਇੱਛਤ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਥੇ ਵੀ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਪਾਬੰਦੀ ਨਹੀਂ ਜੋੜੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੇ ਸਵੈਇੱਛਤ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਸ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਇਸ 'ਤੇ ਜਨਹਿੱਤ ਮੁੱਖ ਵਿਚਾਰ ਹੈ।*
>
> (ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ(

65. ਉਪਰੋਕਤ ਤੋਂ ਜੋ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਿਆਖਿਆ ਪੜ੍ਹੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਮੁੱਖ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਸਪਸ਼ਟਤਾ ਨਾਲ ਤਾਲਮੇਲ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਦੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਸ ਨੂੰ ਇੰਨਾ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਧਾਰਾ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਵਧਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਇੱਕ ਵਿਆਖਿਆ ਮੂਲ ਭਾਗ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਵਧਾਉਂਦੀ ਜਿਸਨੂੰ ਇਸਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਵੈ ਸਿੱਧ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਿਆਖਿਆ- ਕੇਵਲ ਮੂਲ ਭਾਗ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਵਿਸਥਾਰ ਜਾਂ ਵਾਧਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਵਿਆਖਿਆ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਮੁੱਖ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਵਿਆਖਿਆ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਇਸਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ .'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਮਨੋਰੰਜਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇਸਨੂੰ ਵਰਤੀ ਗਈ ਭਾਸ਼ਾ ਤੋਂ ਅਨੁਮਾਨ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਕਿਸੇ .'ਵਿਆਖਿਆ' ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਉਸ ਦੀ ਆਪਣੀ ਮਿਆਦ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਕਈ ਵਾਰ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਚੀਜ਼ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਆਖਿਆ ਜੋੜੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਿਖਾਈ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ। ਕਿਸੇ ਵਿਆਖਿਆ ਦਾ ਉਚਿਤ ਕੰਮ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਕੀ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਜੋੜਨਾ ਜਾਂ ਘਟਾਉਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇੱਕ ਵਿਆਖਿਆ ਜਾਂ ਤਾਂ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਜਾਂ ਵਧਾਉਂਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਇਹ ਮੂਲ ਭਾਗ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਵੱਡਾ ਜਾਂ ਸੰਕੁਚਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਜਿਸ ਦੀ ਇਸ ਨੂੰ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਵਿਆਖਿਆ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਇਸਦੀ ਆਪਣੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ; ਕਿ ਇਹ ਸਮਝਾਉਣ ਲਈ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਇਸਦੇ ਉਲਟ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ . ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਿਆਖਿਆ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਠੋਸ ਵਿਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਹੈ

66. ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਐਮਸੀਆਰ, 2016 ਦੇ ਨਿਯਮ 38 ਅਤੇ ਐਮਸੀਡੀਆਰ, 2017 ਦੇ ਨਿਯਮ 45 ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਵਿਕਰੀ ਮੁੱਲ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕੁੱਲ ਰਕਮ ਵਿੱਚੋਂ ਰਾਇਲਟੀ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਖਣਿਜ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਭੁਗਤਾਨ ਅਤੇ ਨੈਸ਼ਨਲ ਮਿਨਰਲ ਐਕਸਪਲੋਰੇਸ਼ਨ ਟਰੱਸਟ ਨੂੰ ਭੁਗਤਾਨ ਦੀ ਕੋਈ ਕਟੌਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਉਪਰੋਕਤ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਸਿਰਫ ਸਪਸ਼ਟ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਐਮਸੀਆਰ, 2016 ਦੇ ਨਿਯਮ 38 ਅਤੇ ਐਮਸੀਡੀਆਰ, 2017 ਦੇ ਨਿਯਮ 45 ਦੇ ਮੁੱਖ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਅਸਪਸ਼ਟਤਾਵਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਯੋਜਨਾ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ii. ਕੀ ਰਾਇਲਟੀ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖਣਾ, ਅਤੇ ਡੀਐਮਐਫ ਅਤੇ ਐਨਐਮਈਟੀ ਲਈ ਯੋਗਦਾਨ ਪਹਿਲਾਂ ਕੋਲੇ ਲਈ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਹੋਰ ਖਣਿਜਾਂ ਲਈ ਨਹੀਂ?

67. ਆਰਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ .ਕੇ.ਗਰਗ ਬਨਾਮ ਆਰ .ਕੇ. ਨੇ)1981) 4 ਐਸਸੀਸੀ 675 ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਰਥਿਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਅਕਸ਼ਾਂਸ਼ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਜੋੜਾਂ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਿਧਾਂਤਕ ਜਾਂ ਸਟ੍ਰੇਟ ਜੈਕੇਟ ਫਾਰਮੂਲੇ ਰਾਹੀਂ ਹੱਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀਆਂ।- :ਸੰਬੰਧਿਤ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ-

> "8. *ਬਰਾਬਰ ਮਹੱਤਵ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਨਿਯਮ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਆਰਥਿਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਨਾਗਰਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬੋਲਣ, ਧਰਮ ਆਦਿ ਨੂੰ ਛੂਹਣ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵਧੇਰੇ ਅਕਸ਼ਾਂਸ਼ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਹੋਮਜ਼ ਜੇ ਤੋਂ ਘੱਟ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ.*

ਇਹ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਜੋੜਾਂ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਖੇਡਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਿਧਾਂਤਕ ਜਾਂ ਸਟ੍ਰੇਟ ਜੈਕੇਟ ਫਾਰਮੂਲੇ ਰਾਹੀਂ ਹੱਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀਆਂ ਅਤੇ ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ-'ਤੇ ਆਰਥਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੱਚ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ, ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਜੋੜਾਂ ਵਿੱਚ ਵਧੇਰੇ ਖੇਡ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਹੋਰ ਖੇਤਰਾਂ ਦੀ ਬਜਾਏ ਆਰਥਿਕ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨਕ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਨਿਆਂਇਕ ਸਨਮਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਵਧੇਰੇ ਝੁਕਾਅ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ(

68. ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਰਾਜ ਅਤੇ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਵਿੱਚ। ਨੈਸ਼ਨਲ ਸਾਊਥ ਇੰਡੀਅਨ ਰਿਵਰ ਇੰਟਰਲਿੰਕਿੰਗ ਐਗਰੀਕਲਚਰਿਸਟ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਨੇ)2021) 15 ਐਸਸੀਸੀ 534 ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਆਰਥਿਕ ਨੀਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਉੱਚ ਪੱਧਰੀ ਸਤਿਕਾਰ ਦਿਖਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸੰਬੰਧਿਤ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ-:

"11. ... ਇਹ ਵੀ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨਾਗਰਿਕ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਹੋਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਆਰਥਿਕ ਨੀਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਵਧੇਰੇ ਸਤਿਕਾਰ ਦਿਖਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। "...

69. ਆਰਥਿਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਹੌਲੀ ਅਤੇ ਚੌਕਸ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਉੱਚ ਪੱਧਰੀ ਸਤਿਕਾਰ ਦਿਖਾਉਣ ਦੀ . ਲੋੜ ਹੈ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਅਤੇ ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦੀ ਲਚਕਤਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਵਿੱਤੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਟ੍ਰੇਟ ਦਿਸ਼ਾਵਾਦੀ ਪਹੁੰਚ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ-ਜੈਕੇਟ ਫਾਰਮੂਲੇ ਜਾਂ ਇਕ-ਵਾਰ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਆਰਥਿਕ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਇਕ ਪਹੁੰਚ ਅਪਣਾਈ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ-ਵਾਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਆਰਥਿਕ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵਿਆਪਕ ਅਕਸ਼ਾਂਸ਼ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਨੀਤੀ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਹੈ।

70. ਕਿਉਂਕਿ ਐਮਐਮਡੀਆਰ ਐਕਟ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਯਮ ਕੁਦਰਤੀ ਸਰੋਤਾਂ ਦੀ ਨਿਕਾਸੀ, ਨਿਪਟਾਰੇ ਅਤੇ ਵਿਕਰੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ ਜੋ ਇਕ ਆਰਥਿਕ ਨੀਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਆਰਥਿਕ ਚੋਣਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਅਤੇ ਮੈਕਰੋ ਆਰਥਿਕਤਾ-'ਤੇ ਸਿੱਧਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਰਾਇਲਟੀ ਦੀ ਗਣਨਾ ਦੀ ਗੱਲ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਜੋੜਾਂ ਵਿਚ ਵਧੇਰੇ ਭੂਮਿਕਾ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ.

71. ਕੋਲੇ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਡੀਐਮਐਫ ਅਤੇ ਐਨਐਮਈਟੀ ਪ੍ਰਤੀ ਰਾਇਲਟੀ ਅਤੇ ਯੋਗਦਾਨ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਪਰ ਹੋਰ ਖਣਿਜਾਂ ਲਈ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਨੂੰ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਜਾਂ ਗੈਰਵਾਜਬ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ-, ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਇਕ ਲਈ ਗਣਨਾ ਕੁਝ ਪਹਿਲੂਆਂ ਵਿਚ ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀ ਹੈ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ . ਕੇਂਦਰਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ / ਵੱਖ ਖਣਿਜ ਗ੍ਰੇਡਾਂ-ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਆਦਰ ਦਿਖਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਵੱਖ ਵਿੱਚ ਰਾਇਲਟੀ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

72. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਐਮਸੀਆਰ, 2016 ਦੇ ਨਿਯਮ 38 ਅਤੇ ਐਮਸੀਡੀਆਰ, 2017 ਦੇ ਨਿਯਮ 45 ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਵਿਲੱਖਣ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਨੀਤੀ ਇੱਥੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ, ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਜਾਂ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਖੁਦ ਔਸਤ ਵਿਕਰੀ ਮੁੱਲ ਦੀ ਗਣਨਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਰਾਇਲਟੀ ਆਦਿ ਦੇ ਮਿਸ਼ਰਣ ਵਿੱਚ ਵਿਗਾੜ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ।

73. ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਕੋਲੇ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਾਇਲਟੀ ਅਤੇ ਯੋਗਦਾਨ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖਣ ਦੇ ਵਿਵੇਕ ਨੂੰ ਸਖਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਇਹ ਗਲਤ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਸ਼ਾ ਖੇਤਰ ਲਈ ਬਣਾਈਆਂ ਅਤੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ- ਖੇਤਰਾਂ-ਨੂੰ ਆਯਾਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸਬੰਧਤ ਵਿਸ਼ਾ'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਹੈ ਜੋ ਇੰਟਰਲੈਕਿੰਗ ਜਾਂ ਇਕੋ ਜਿਹੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਮੌਜੂਦ ਵਧੀਆ ਅੰਤਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਵੱਖਰੇ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਢੁਕਵੀਂ ਹੈ ਅਸਮਾਨਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਕਾਰਕ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਨੀਤੀਆਂ।

74. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਟਾਟਾ ਸਟੀਲ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਜਿਸ ਨੇ **)2015) 6 ਐਸਸੀਸੀ 193** ਵਿੱਚ ਸਾਬਕਾ ਐਮਸੀਆਰ, 1960 ਦੇ ਨਿਯਮ 64 ਬੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਦਿਆਂ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਯਮ ਕੁਦਰਤ ਵਿੱਚ ਆਮ ਸਨ ਅਤੇ ਕੋਲੇ ਸਮੇਤ ਖਣਿਜਾਂ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਰਾਇਲਟੀ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਐਮਐਮਡੀਆਰ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਹੋਰ ਖਣਿਜਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕੋਲੇ ਦੇ ਵਰਗੀਕਰਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸੰਬੰਧਿਤ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ:

> *70. ਐਮਸੀਆਰ ਦੇ ਨਿਯਮ 64-ਬੀ ਅਤੇ ਨਿਯਮ 64-ਸੀ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੋਲੇ ਨੂੰ ਐਮਐਮਡੀਆਰ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਹੋਰ ਖਣਿਜਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਨਿਯਮ ਕੋਲੇ ਦੇ ਖਣਿਜਾਂ""ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ।", ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਦਾ ਸਟੈਂਡ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਜਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੈ ਹੈ") । ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ("ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਐਮਸੀਆਰ ਦੇ ਨਿਯਮ 64-ਬੀ ਅਤੇ ਨਿਯਮ 64-ਸੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਸਿਰਫ ਕੋਲੇ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।*

ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਐਨਐਮਡੀਸੀ ਨੈਸ਼ਨਲ ਮਿਨਰਲ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਲਿਮਟਿਡ)) ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ2004) 6 ਐਸਸੀਸੀ 281] ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਨਿਯਮ ਕੁਦਰਤ ਵਿੱਚ ਆਮ ਹਨ, ਜੋ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਖਣਿਜਾਂ ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੋਲਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਰਾਏ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ।

71. *ਇਸ ਲਈ, ਐਮਸੀਆਰ ਦੇ ਨਿਯਮ 64-ਬੀ ਅਤੇ ਨਿਯਮ 64-ਸੀ ਨੂੰ ਸਾਦਾ ਪੜ੍ਹਨ 'ਤੇ, ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ 25-9-2000 ਤੋਂ ਜਦੋਂ ਇਹ ਨਿਯਮ ਐਮਸੀਆਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਕੋਲੇ ਸਮੇਤ ਸਾਰੇ ਖਣਿਜਾਂ 'ਤੇ ਰਾਇਲਟੀ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਭਾਵ ਲੀਜ਼ 'ਤੇ ਦਿੱਤੇ ਖੇਤਰ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਤੋਂ ਖਣਿਜ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ 'ਤੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ, ਸੈਂਟਰਲ ਕੋਲਫੀਲਡਜ਼ ਲਿਮਟਿਡ ਸੈਂਟਰਲ) ਕੋਲਫੀਲਡਜ਼ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਝਾਰਖੰਡ ਰਾਜ, 2001 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 8395) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ 24-9-2003 ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਐਡ) ਹੁਣ :2015) 6 ਐਸਸੀਸੀ 220. ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕੋਲੇ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, 10-8-1998 ਤੋਂ ਕੰਮ ਕਰੇਗਾ ਜਦੋਂ ਸੇਲ) ਉੜੀਸਾ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਸੇਲ]1998) 6 ਐਸਸੀਸੀ 476] ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਵੱਖਵੱਖ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ।-*

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

75. ਇਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੋਲੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਖਣਿਜਾਂ ਲਈ ਰਾਇਲਟੀ ਦੀ ਗਣਨਾ ਲਈ ਵੱਖ ਵੱਖ ਵਿਧੀ ਦੋਵਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵਧੀਆ ਫਰਕ-'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਐਮਸੀਆਰ, 2016 ਅਤੇ ਐਮਸੀਡੀਆਰ, 2017 ਵਿਚ ਇਕ ਵਿਗਾੜ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਇਸ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਲਈ ਇਕ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨ ਲਈ ਸੋਧਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

76. ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕਿ ਉਚਿਤ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਖਣਿਜਾਂ ਲਈ ਔਸਤ ਵਿਕਰੀ ਮੁੱਲ ਦੀ ਗਣਨਾ ਵਿੱਚ ਕੰਪਾਊਂਡਿੰਗ ਰਾਇਲਟੀ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਐਮਐਮਡੀਆਰ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਜਨਤਕ ਸਲਾਹਮਸ਼ਵਰੇ ਲਈ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ-, ਅਸੀਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਕਿ ਕੀ ਐਮਸੀਆਰ ਦੇ ਨਿਯਮ 38 ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ(ਵਾਂ), 2016 ਅਤੇ ਐਮਸੀਡੀਆਰ, 2017 ਦਾ ਨਿਯਮ 45 ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਵਾਲਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਵੱਖ ਵੱਖ ਖਣਿਜਾਂ ਲਈ ਰਾਇਲਟੀ ਦੀ ਗਣਨਾ-ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨੀਤੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਸਾਨੂੰ ਔਸਤ ਵਿਕਰੀ ਕੀਮਤ ਦੀ ਗਣਨਾ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿਚ ਵਿਗਾੜ ਵੱਲ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਬੰਦ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਖਣਿਜਾਂ ਲਈ ਅਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਆਮ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਅਜਿਹੀ ਵਿਧੀ ਤੋਂ ਸਿਰਫ ਕੋਲੇ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖਣ ਦਾ ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਰੁਖ।

77. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਸੀਂ ਇੱਥੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਐਮਸੀਆਰ, 2016 ਦੇ ਨਿਯਮ 38 ਅਤੇ ਐਮਸੀਡੀਆਰ, 2017 ਦੇ ਨਿਯਮ 45 ਦੇ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਖਣਿਜਾਂ ਲਈ ਰਾਇਲਟੀ ਦੀ (ਵਾਂ) ਦਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਔਸਤ ਵਿਕਰੀ ਦੀ ਗਣਨਾ ਦੀ ਵਿਧੀ'ਤੇ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਰਾਇਲਟੀ ਦੇ ਕੰਪਾਊਂਡਿੰਗ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਨਤਕ ਸਲਾਹ ਮਸ਼ਵਰੇ-ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇੱਥੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਇੱਕ ਚੰਗਾ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ।

78. ਅਸੀਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਦਿਵਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ, ਇਹ ਜਨਤਕ ਸਲਾਹ ਮਸ਼ਵਰੇ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ- ਚੱਲ ਰਹੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਲਟਕਾਉਣਾ ਜਾਰੀਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਝਾਰਖੰਡ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਬ੍ਰਹਮਪੁੱਤਰ ਮੈਟਾਲਿਕਸ ਲਿਮਟਿਡ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਜਿਸ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ **)2023) 10 ਐਸਸੀਸੀ 634** ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀਆਂ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਨ:-

> *"50. ਰਾਜ ਲਈ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਇਕ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦਾ ਕੋਈ ਨਿੱਜੀ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਰਾਜ ਲਈ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਉਦਯੋਗਿਕ ਨੀਤੀ, 2012 ਵਿਚ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਛੋਟ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਆਪਣੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨਾ ਉਸ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਰਾਜ ਦੀ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਅਤੇ ਨੀਤੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੀ ਗੰਭੀਰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੋਵੇਂ ਰਾਜ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹਨ। ਰਾਜ ਨੂੰ ਬਸਤੀਵਾਦੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਤਿਆਗ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਦਾਨ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਜਾਇਜ਼ ਉਮੀਦਾਂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਰਾਜ ਜਨਤਕ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਕਰੇਗਾ। ਆਪਣੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ, ਰਾਜ ਨਿਰਪੱਖ, ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ। ਇਹ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਰਾਜ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿਰੁੱਧ ਗਰੰਟੀ ਦੀ ਇੱਕ ਮੁੱਢਲੀ ਲੋੜ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਅਪਣਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਨਿੱਜੀ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰੀ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਰਹਿਣਾ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਆਧਾਰਿਤ ਲੋੜ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਰਾਜ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਇਸ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰੰਤਰ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇੱਕ ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਅਸੀਂ ਨੈਸ਼ਨਲ ਬਿਲਡਿੰਗਜ਼ ਕੰਸਟ੍ਰਕਸ਼ਨ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨੂੰ ਕੱਢਣਾ ਚਾਹਾਂਗੇ।*

ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ।]ਨੈਸ਼ਨਲ ਬਿਲਡਿੰਗਜ਼ ਕੰਸਟ੍ਰਕਸ਼ਨ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਐਸ ਰਘੁਨਾਥਨ) 1998) 7 ਐਸਸੀਸੀ 66 : 1998 ਐਸਸੀਸੀ (ਐਲ ਐਂਡ ਐਸ)1770] : (ਐਸਸੀਸੀ ਪੰਨਾ 75, ਪੈਰਾ 18)

> *"18. ... ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਵਿਭਾਗਾਂ ਤੋਂ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਆਪਣੇ ਨੀਤੀ ਜਾਂ ਇਰਾਦੇ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨਾਲ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕੀਤੇ ਪੂਰੇ ਨਿੱਜੀ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਵਿਵਹਾਰ ਕਰਨ। ਪਾਲਿਸੀ ਸਟੇਟਮੈਂਟਾਂ ਨੂੰ ਅਣਉਚਿਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਾਂ ਚੋਣਵੇਂ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਗੈਰ ਵਾਜਬਤਾ ਦੇ-ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ।*

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ(

79. ਅਸੀਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ **ਰਮਨ ਦਯਾਰਾਮ ਸ਼ੈੱਟੀ ਬਨਾਮ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਏਅਰਪੋਰਟ ਅਥਾਰਟੀ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰ** ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਯਾਦ ਦਿਵਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। **ਏ .ਆਰ.ਆਈ.1979 ਐਸਸੀ 1628** ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਉਸ ਮਿਆਰ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸੰਬੰਧਿਤ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ:

> *"10. [...] ਇਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਤ ਨਿਯਮ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਪਦੰਡਾਂ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਹ ਆਪਣੇ ਕੰਮਾਂ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਦਰਦ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦੀ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। [...]"*

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ(

80. ਇਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਖੁਦ ਐਮਐਮਡੀਆਰ ਐਕਟ ਵਿਚ ਸੋਧ ਕਰਨ ਲਈ ਜਨਤਕ ਸਲਾਹ-ਨਾਲ ਰਾਇਲਟੀ ਦੀ ਗਣਨਾ ਵਿਚ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਗਾੜ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਤੁਰੰਤ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਇਸ ਕੋਲ ਅਜਿਹਾ ਨੀਤੀਗਤ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਦਾ ਵਿਵੇਕ ਹੈ, ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਨਿਰੰਤਰ ਲੰਮਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਹੀ ਵਿਵੇਕ ਨੂੰ ਐਡ ਲਿਬ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਗਾਊਂ ਸਿੱਟਾ ਬਣ-.ਜਾਂਦਾ ਹੈ

81. ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰੀਏ, ਸਾਨੂੰ **ਨਰੋਤਮ ਕਿਸ਼ੋਰ ਦੇਬ ਵਰਮਨ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ** ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ **(1964) 7 ਐਸਸੀਆਰ 55** ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤਾ, 1908 ਦੀ ਧਾਰਾ 87 ਬੀ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਗੈਰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਮੰਨਣ ਤੋਂ ਗੁਰੇਜ਼-ਕੀਤਾ, ਫਿਰ ਵੀ ਇਸਨੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਹ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੀ ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਾਰਾਂ 'ਤੇ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਹ ਸਮੇਂ ਦੇ ਬੀਤਣ ਦੇ ਨਾਲ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਚੁਣੌਤੀ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਸੰਬੰਧਿਤ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ:-

> *11. ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੀਏ, ਅਸੀਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸੱਦਾ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕੀ ਧਾਰਾ 87-ਬੀ ਨੂੰ ਹਰ ਸਮੇਂ ਲਈ ਸੰਭਾਵਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਭਰੋਸੇ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਪੈ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਮਾਨਤਾ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਵਿਆਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਕੁਝ ਅਜੀਬ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 87-ਬੀ ਨੂੰ ਹਰ ਸਮੇਂ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਦੇਣ-ਦੇਣ ਅਤੇ ਲੈਣ-ਪਿਛਲੇ ਲੈਣ . ਲਈ, ਸਾਬਕਾ ਭਾਰਤੀ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ; ਪਰ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ 26 ਜਨਵਰੀ, 1950 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਲੈਣ ਦੇਣ ਲਈ ਇਸ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਜਾਂ ਜਾਰੀ ਰਹਿਣੀ-ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਾਰੇ ਨਾਗਰਿਕ ਬਰਾਬਰ ਹਨ, ਤਾਂ ਧਾਰਾ 87-ਬੀ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਨੂੰ ਪਿਛਲੇ ਲੈਣ ਦੇਣ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਰੱਖਣਾ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਅਤੇ-ਸਾਬਕਾ ਭਾਰਤੀ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰ ਦੀ ਅਸਮਾਨਤਾ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਨਾ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਮਾਂ ਬੀਤਣ ਦੇ ਨਾਲ, ਇਤਿਹਾਸਕ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ ਜਿਸ 'ਤੇ ਧਾਰਾ 87-ਬੀ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤਾ ਵਿੱਚ ਉਕਤ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣਾ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਗੰਭੀਰ ਚੁਣੌਤੀ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।*
>
> (ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

82. ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ **ਸ਼੍ਰੀ ਅਮਰ ਮੱਠ ਬਨਾਮ ਕਾਮਰ, ਹਿੰਦੂ ਧਾਰਮਿਕ ਅਤੇ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਐਂਡੋਮੈਂਟਸ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਐਚਐਚ ਸ਼੍ਰੀ ਸਵਾਮੀ ਜੀ** ਵਿੱਚ, ਜਿਸ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ **)1979) 4 ਐਸਸੀਸੀ 642** ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦੱਖਣੀ ਕਨਾਰਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਮਦਰਾਸ ਹਿੰਦੂ ਧਾਰਮਿਕ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਐਂਡੋਮੈਂਟਸ ਐਕਟ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕਤਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 23 ਸਾਲ ਬੀਤ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਵੀ ਦੱਖਣੀ ਕਨਾਰਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਉਕਤ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਅਸਮਾਨਤਾ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਗੰਭੀਰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਾ ਹੋਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਗੁਰੇਜ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਇਸ ਉਮੀਦ ਨਾਲ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਤੁਰੰਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰੇਗੀ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਉਕਤ ਐਕਟ ਨੂੰ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਗੰਭੀਰ ਅਤੇ ਸਫਲ ਚੁਣੌਤੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਸੰਬੰਧਿਤ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ:

> *31 ਪਰ ਅੱਜ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਹੈ। ਰਾਜ ਪੁਨਰਗਠਨ ਐਕਟ ਨੂੰ ਪਾਸ ਹੋਏ 23 ਸਾਲ ਬੀਤ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਪਰ ਅਫਸੋਸ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਦੱਖਣੀ ਕਨਾਰਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਮੰਦਰਾਂ ਅਤੇ ਮਠਾਂ ਅਤੇ ਕਰਨਾਟਕ ਦੇ ਹੋਰ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਮੰਦਰਾਂ ਅਤੇ ਮਠਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਅਸਮਾਨਤਾ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ 1963 ਅਤੇ 1977 ਵਿੱਚ ਦੋ ਅਸਫਲ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਗੰਭੀਰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਸਿਰਫ ਦੱਖਣੀ ਕਨਾਰਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਸਮਾਨਤਾ ਇੰਨੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਗੈਰ-ਵਿਧਾਨਕਤਾ ਦੇ ਘੇਰੇ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਅੱਜ ਤੋਂ ਦੱਖਣੀ ਕਨਾਰਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਲਈ ਂਸ ਕਰਦੀ ਅਤੇ 1951 ਦੇ ਮਦਰਾਸ ਐਕਟ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਅਸਮਾਨਤਾ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਦੱਖਣੀ ਕਨਾਰਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ, ਇਸ ਐਕਟ ਨੂੰ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਅਤੇ ਸਫਲ ਚੁਣੌਤੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਅਸੀਂ ਉਮੀਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕਰਨਾਟਕ ਸਰਕਾਰ ਤੁਰੰਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰੇਗੀ ਅਤੇ ਇਕ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇਕ ਢੁਕਵਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਪੇਸ਼ ਕਰੇਗੀ। ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਕਾਨੂੰਨ ਜੋ ਕਰਨਾਟਕ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮੰਦਰਾਂ ਅਤੇ ਮਠਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੋ ਫੀਸ ਵਸੂਲਣ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਬਰਾਬਰ ਸਥਿਤ ਹਨ, ਸ਼ਾਇਦ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀਜਨਕ ਹੱਲ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਇੱਕ ਅਸਥਾਈ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ 1951 ਦਾ ਮਦਰਾਸ ਐਕਟ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਇਸ ਦੀ ਧਾਰਾ 76 (1) ਇਸ ਕਿਸਮ ਦਾ ਦੁਸ਼ਮਣ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 14 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗੀ। ਜੇ ਮੌਕਾ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨੀ ਪੈ ਸਕਦੀ ਹੈ।*
>
> (ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

83. ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਸੀਂ ਸਿਰਫ ਇਹ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਥੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਰਾਇਲਟੀ ਦੀ ਗਣਨਾ ਵਿੱਚ ਵਿਗਾੜ ਦੇ ਸੰਕਟ ਵਿੱਚ ਹਨ ਅਤੇ ਨੀਤੀ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ

ਇੱਥੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਏ ਗਏ ਆਧਾਰ, ਅਸੀਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦੇ ਜੋ ਅਸੀਂ ਦੇਖਿਆ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਨੀਤੀਗਤ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਰੋਕੇਗਾ ਜੋ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਚੱਲ ਰਹੀ ਸਲਾਹ ਮਸ਼ਵਰੇ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ-'ਤੇ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਐੱਫ. <u>ਸਿੱਟਾ</u>

84. ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਸੀਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਐਲਾਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ 2 ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਜੋ 25.05.2022 ਦੇ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਐਮਐਮਡੀਆਰ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਨ ਲਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਨਤਕ ਸਲਾਹ ਮਸ਼ਵਰਾ-ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਨਿਯਮ38 ਦੇ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦੇ ਆਧਾਰ (ਵਾਂ)'ਤੇ 'ਔਸਤ ਵਿਕਰੀ ਮੁੱਲ' ਦੀ ਗਣਨਾ ਵਿੱਚ ਰਾਇਲਟੀ 'ਤੇ ਰਾਇਲਟੀ ਦੇ ਵਿਆਪਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅੰਤਿਮ ਨਿਰਣਾਇਕ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਐਮਸੀਆਰ, 2016 ਅਤੇ ਐਮਸੀਡੀਆਰ, 2017 ਦਾ ਨਿਯਮ 45।

85. ਐਮਸੀਆਰ, 2016 ਦੇ ਨਿਯਮ 38 ਅਤੇ ਐਮਸੀਡੀਆਰ, 2017 ਦੇ ਨਿਯਮ 45 ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ)ਐਸਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਾ ਜਵਾਬ ਉਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। (

86. ਰਜਿਸਟਰੀ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਐਲਾਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੂਚਿਤ ਕਰੇਗੀ ਤਾਂ ਜੋ ਸਾਡੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ।

ਕੇਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ :ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨ ਲਈ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

† *ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਿਰਲੇਖ* : ਦਿਵਿਆ ਪਾਂਡੇ

ਬੇਦਾਅਵਾ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ/ਨਿਆਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ/ ਨਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ।

Yadwinder Singh
Enrl. No. P/956/2016